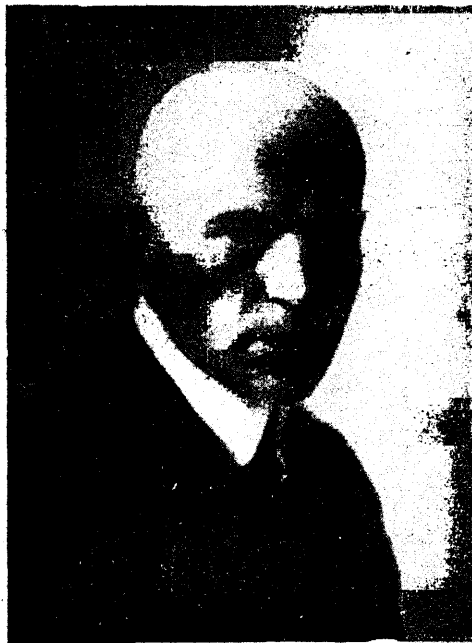

6
M
B
E
R
6

ROMAN

No

4

Luuletaja **Arthur Adson**
pühitseb 15. weebr. s. a. oma 40. a. sünnipäewa

SP
7592

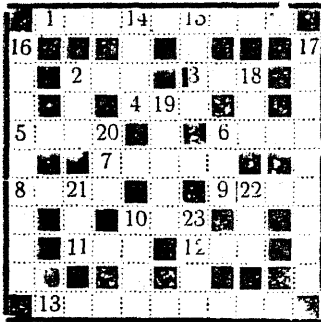
KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

Hind 40 senti.

Kindmõistatus

Nr. 4 (166).

Ristsõnademõistatus:

Pahemalt paremale:

1. Suurem ajaleht Eestis.
2. Pinnamõõli.
3. Kuu.
4. Kahjulik putukas.
5. Inukate.

6. Eellinn.
7. Kirjastus — osatühisus Eestis.
8. Äärsisselõige puunõul.
9. Väike purilaev.
10. Hammast ümbritsew liha.
11. Lind.
12. Ema wend.
13. Soolind.

Ülalt alla.

14. Kalapüüdmise abinõu.
15. Külmanud wesi talwel.
16. Kolmas kuu aastas.
17. Oue walwur.
18. Tuule puhang.
19. Lõbus kooswiibimine.
20. Silmanägemist rikkuw haigus.
21. Purje rindpuu.
22. Seedimist edendaw abinõu.
23. Maailma periood gnostikuil.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, märgusõna all **Hinnamõistatus lahendus** kuni 23. märtsini 1929. a. Lahendusi võib saata mitu ühes ümbrikus või panna Romaani talituse, Müüriwahe, 16, sissekäigu juures trepikojas asuwasse kirjakeski. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ nr. 8.

Õigete lahendajate wahel loositakse:

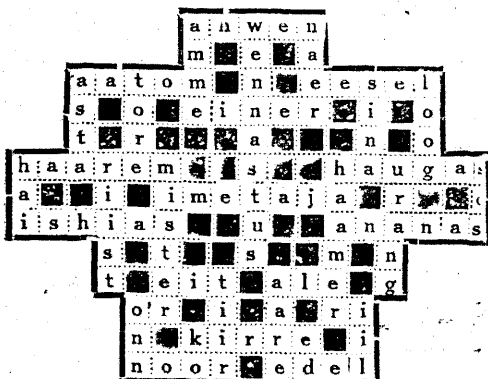
1. Eerik Laid, Eesti muinaslinnad.
2. Arthur Adson, Vana laterna.
3. E. Strömgren, Astronoomilised miniatüürid.

Loosimine on 25. märtsil s. a. kell 1/23 p.l. talituse ruumes, Müüriwahe, 16, millest palutakse lahendajaid wõtta osa.

„Romaani“ talitus.

Kindmõistatus lahendus

Nr. 24 (162)

Õiged seletusi saatsid:

Tallinnast: Ely, Agnes Eller, O. Ennemuist, Salme Feldt, Heinrich Feldt, Arnold Hagar, H. Johani, A. Janson, Arid Janson, Wold. K., Hed. Martinson, L. Oja, Helene Reemann, Max Raudith, Hans Reemann, P. Reimann, An. Sonn, M. Suise, Adolf Uferbach, Leida Wäik, E. Luuk, J. Kask.

Tartust: A. Joonas, A. Madison, F. Piirand, F. Rätsep, Arnold Raudjalg, Leonhard Raudjalg.

Pärnust: Milda Küng.

Petserist: W. Pikk, A. A. Pikk, C. Pikk, A. Rosenberg O. Sikk, A. Walentin.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Zane Grey: Wiimse meheni. — S. Gusjew-Orenburgski: Wiimane tund. — Jakob Liiv: Noored. — True Story: Pulmatants. — H. Bredemeyer: Ringhääling. — H. Wühner: Wöörsil. — Roro Saebenspurgh: Jant. — Klabund: Ma rändan. — Kurt Martin: Prokuröri tütar. — Tött ja nalja.

Nr. 4 (166)

Weebruar 1929

VIII aasta

Wiimse meheni.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaani.

4

Ta läks moodi, ilma et oleks paffi awanud wõi ära põletanud. Kuid imelik, kuidas ta pütutada katsus, ikka näis ta paffi puudutawat, mis äratas tas pahameele. Wäikeses telgis polnud palju ruumi. Esiteks ajetas ta selle päiteesse püüsi kõrwale, kuid kui ta ringi pööras, puutus ta pale selle wastu. Ta tuskatas nagu oleks teda misti pistnud. Jälle lütkas ta selle teise kohta, et seda siis uuesti käega kobada. Siis wiskas ta pafi jalgade juure, kus see ta jalgadele tikkus, ja kuidas ta end liigutaski, ta ei pääsenud selle soowimatu ja saladusliku ringi puudutamiseft.

Magamööbda jäi ta magama ja ta nägi unes, et paff oli paitaw käsi, mis haaras ta käte järele ja neid tugewalt, kuid õrnalt kinni hoibus. Ta ärkas imeliste tunnetega. Siis lamas ta ärtwel. Öö oli tume ja wainne. Minult tuule tajare ägamine mändades ja ühe lambakelluse peen kõla segasid rahutult waiust. Ellen tundis end väga wäikfena siin metsa sügawuses, ja kuigi ta katsus, oli tal wõimatu neidsamu tundeid tunda nagu selgel päewawalgel. Pahameel, uhkus, wiha — need näisid kadumat . . .

Hommitul uuenes Elleni wastoluline tundmus. Lõpuks määsis ta tülita pafi tekkidesse, ütles enesele, et ootab, kuni kogu tuleb, et seda siis rõõmsalt leekidesse wifata. Antonio sidus pafi hobueesli selga. Ellenil polnud hobust ja

ta pidi sellepärast mõned kilomeetrid isamajani jala käima. Ta ajus rõõmsal sammul teele, burrot ohjes hoibes ja püis käes. Warsti oli ta sügawal lõhnamates metsades. Hommit oli selge ja jube, weidi külm, nii et rohi kalliskiwina päikeses säras. Ellen tundis end wärskfena, elujõulifena, julgena; ta noorus ei lastnud end maha jalata. Tundmata elu kogu küllus seifis meelitawalt ta ees. Ta astus nagu unenäos. Ta mõtted olid tuhatkordsed, sügawad ja mööduwad, ta ei mõtelnud eilse ega tänase ega ülbse tõelikkuse peale.

Suured, hallid, walgesabalised orawad jookfifid ta ees üle tee, kargasid üle okastega kaetud maapinna puutüvedele, et seal peatuda ja talle järele waadata, kui ta mööbda sammus. Riisawad, wäikesed, punased metskassid pahandafid waljult. Igast wõsastifust kõlas kalkumite kifa. Kullid karjusid puulatwades.

Niiwisi õnnelik ja unistustesse wajunud, astus Ellen läbi metsa ning jõudis peagi teeni, mis wiis alla Cheveloni oru wõsastifku. Selle oru lõpul, wäikesel, madalal aajal, seifis ühe toaline palgionn wilbaka sawiforsinaga. See oli imelikur wanamehe eluase, kes elas siin juba ammu. Ta nimi oli John Sprague ja ta tegutses hobueeslite kaswatusfega. Tal polnud loomi ega hobuseid, jah, tal puudus ifegi loer. Kuu-lujutt teadis kõneleba, et Sprague olnud kulla-kaewaja, üks neift paljudest, kes otfifid kadunud

hollandlase facwandiist. Sprague tundis oru-
kuristikku ja Rimi paremini kui teised lamba-
ja loomakarjanikud kokku. Black Buttest Gibi-
quenti ja Cheveloniist Reno kitsuseni tundis ta
iga teed, iga orgu, iga mäge ja iga allikat ja
leidis tee nende juure läbi pimedama öö. Ta
kuulsus oli aga peaaesjalikult tingitud tõsiasjast,
et ta ei teinud muud, kui kaswatas hobueesleid
ning peaaesjalikult musti walgete ninadega.
Need hobueeslid olid kõige ilusamad kogu oru-
kuristikkus ja wäga nõutud. Sprague müüs iga
aasta mõned neist maha. Ühe oli ta Ellenile
finkinud, kuigi ta heameelega oma loomadest ei
lahkunud. See wanamees oli Elleni ainus sõber.

Kui ta lammasestega Rimi oli läinud, oli
onu John, nagu nimetas teda Ellen, ühel harul-
dusel külasäigul Grafs Valleys olnud. Müüd
nägi ta rõõmuga sinist suitsupilwe aeglaselt
wanast kirstuast tõuswat, kuulis rõõmuga hobu-
eeslite inetut kisa. Kui ta lahale astus, seisis
Sprague oma omi ukkel.

„Dallo, onu John!”

„Ho, kas pole see Ellen!” wastas see sü-
damlikult. „Niipea kui nägin seda walgerinna-
list eeslit, teadsin, kes teda juhib. Kus Te olite,
tädrut?”

Sprague oli wana, wäike mees, rippuwate
õlgadega, halli peaga ja kawalate silmadega,
mis sõbralikult ta punaste põskede kohal järe-
sid. Ellen ei armastanud sugugi tubakaplekte ta
habemel wõi määrinud, kirjut, kattist, paha-
haiusliisi ülikonda, mida ta kandis, kuid ta oli
ammu loobunud kasututest püüetest wanameest
puhtuse armastajaks teha.

„Ma hoidsin lambaid. Ja kus olite Teie,
onu?”

„Tõin weidi toitu. Olin wiist kauemini Grafs
Valleys kui ialgi warem. Kuid selle üle pole
waja imestada, kui mõtlen — ”

„Mis?” küsis Ellen kiirelt, kui wanamees
peatas.

Sprague tõmbas musta piibu westitaskust ja
hakkas selle ääri hõõruma. Wisk, millega ta
Ellenile otja waatas, oli mõtlew, tõsine ja nii
lahke, et Ellen juba kartma hakkas, et see on
kaastundmus.

„Tulge sisse ja istuge, mis?”

„Ei, tänan.” Ellen istus murule. „Käärtige,
onu; mis sünnib orus?”

„Weel mitte palju — peale lobisemise. Ja
seda on palju.

„Bah! Mäti en lobisetud,” seletas Ellen
põlglikult. „Wastik, klatshimuline, tige peša,
see Grafs Valley!”

„Ah, Ellen, müüd tuleb sõda — werine
sõda wanas Tonto orus,” jättas Sprague tõsi-
felt.

Ellen waatas talle uuriwalt otja. „Kellega?”

„Issbelite ja nende waenlastega. Suurem
otja oru inimestest ja kindlasti kõik loomakar-
janikud on wana Gasfi pool. Blaisbell, Gor-
don, Fredericks, Blue — kõik tahawad sõbida.”

„Ja kelle wastu siis?” küsis Ellen terawalt.

„Kõneldakse awalikult, et lambakarjanikud
seda sõda wäewõimuga peale sunnivad. Kuid on
weel kuulujutte, mis pole nii awalikud, ja sel-
lest wõiks palju halba tulla, kui selles ümb-
ruskonnas jarnastest asjadest kõneldakse.”

„Te ei tarwitse kartta, onu John — ma ei
annaks Teid ialgi wälja. Te olete mulle hea
sõber olnud.”

„See on wähemalt mu soow, Ellen.” Wa-
namees noogutas oma karwast pead. „Pole
kerge juud pidada, kui Teie küsimuse tulete...
Kuid tahan midagi teada. On Teil sugulast
wäljaspool, kelle juure Te minna wõik, seni
kui kakelus on mööda?”

„Ei. Kõik mu sugulased, niipalju kui neid
tunnen, elawad siin.”

„Ja sõbrad?”

„Onu John, mul pole sõpru,” ütles neiu
kurwalt ja lasi pea norgu.

„Ho, see kurwastab mind. Olesin lootnud,
et Te end warjata wõiksite.”

Ellen tõstis näo. „Te ei usu ometi, et ära
jootsen, kui mu isa sõbima peab?” ütles ta
ägedalt.

„Looban seda.”

„Olen Forth,” ütles Ellen tumedalt ja
lasi uuesti pea wajuda.

Sprague noogutas; ta oli nähiawasti mu-
relit ja tundis nähtawasti neiu wastu suurt
pooletheidu.

„Kas ei tahaks Te minuga tulla?” küsis ta.

„Me wõikime Mazatzaklidesse minna ja sinna
elama jääda, kuni see lugu mööda on.”

„Palju tänu, onu John. Te olete sõbralik
ja hea, kuid ma jään isa juure. Tema mured on
minu mured.”

„Tubli. Olesin seda armama pidanud. Hea
küll, tädrut, ainult julgesti tulewikku waadata
ja edasi wõidelda. See ei jää kellelegi noorele
tulemata. Ja tõsine wõitlus alles teeb õige mehe
ja õige naise. Minult iseenepeate leidma. Ma
arwan, et peate leidma tõsise, ehtsa headuse
enepeate rinnas ja sellest kinni pidama ja selle eest
surmani wõitlema. Te olete noor naine ja wäga
ilus naine. Ja see tähendab, et Teil saab olema
raske wõitlus. See maa pole kohane naisele, kui
laimbus lord ta kallal närina on hakanud.”

„Mis läheb mulle lorda, mis inimesed orus
kõnelewad?” wastas Ellen. „Ma tean, et nad
peawad mind kergemeelseks. Ma pole sellele
wastu waielnud. Ma aitasin ise kaasa.”

„See pole õige, laps“, ütles Sprague tõsiselt. „Uhus ja temperament! Ei tohi ialgi teiji pahasti mõtlema panna ega ei tohi ka selleks kaasa aidata.“

„Ma vihkan neid inimesi seal all“, hüüdis Ellen ägedalt. „Vihkan neid, et hõiskan, kui nad mind halvaks peavad . . . Mu ema oli heast perekonnast Tehhases. Ma olen ta tütar. Tean, kes ja mis ma olen.“

„Ellen, Te olete meist, jonnakas laps“, vastas wanamees walgult. „Teie hea nime wastu kõneldakse palju — ja Teie au wastu . . . Ja kas pole Teie selleks ise põhjust annud?“

Ellen tundis, et ta nägu kahwatas ja kõit weri jooksis südamesse. Wanamehe sõnad olid nagu mõõgapiste. Kui ta mõtted ja wanamehe waki pilk ta uhkust ja edewust ei tapnud, siis tapsid nad ta nooruse. Ta seisis tummalt, waatas wanamehele otsa, ta pruunid, wärijewad käed tõusid ta rimma juure, nagu tahaks nad teist ja surmawat hoopii ära hoida.“

„Mitte nii ägedalt, Ellen“, ütles wanamees faredalt. „Kuigi mu sõnad mõnikord jämedalt kõlawad. Te teate, laps, et ma Teid armastan. Tahtsin ainult ütelda: Kas pole Te weidi, weidi hoolimatu olnud?“

„Hoolimatu?“ küsis Ellen mõrudalt ja tasa.

„Ja mõtlematu — ja — pine — et lasite end mõnikord meestel suudelda, kuigi olite täiskaswanud naine?“

„Jah — olen seda teinud“, sõistas Ellen.

„Noh, ja mispärast?“

„Ma ei tea seda. . . Ma ei mõtelnud selle juures midagi. . . Mul oli himu täis mehi igawesti eemale peletada. Ja mõnikord — kui nad lahked mu wastu olid — ja et ma üksik olin, siis polnud mul midagi selle wastu, et üks wõi teine mu ümber lipitkes. Ei ole selle üle järele mõtelnud . . . Ja siis — need mõned korrad, kui ratsutasin Grass Valleyse — kui inimesed nägid — ah, siis kutsusin meelega nad wälja. . . Oh, ma olen wiist olnud häbematu, wäike uutjatüdruk!“

„Ah, Ellen, ja nii tuligi, et eile midagi Teist kuulda pidin saama. . . Jah, eile nimetati Teid kõrtsis niiviisi. Ja seal oli keegi mees, kes selle üle pörgukära tegi. Oleks ühe teise peaaegu maha löönud ja jundis kolmandat oma sõnu tagasi wõtma. Ja hirmutas kogu trobikonda nii, et nad enam liigutada ei julenud.“

Wana John Sprague raputas oma halli pead ja naeris Ellenile otsa, nagu soojendaaks mälestus ta südant.

„Kes see oli — Teie?“ küsis Ellen kohmetult.

„Mina? Ho, mind ei pandud täheleegi. See pois oli kiire nagu kass ja ta sõnad olid walgud.“

„Kes?“ jattas Ellen.

„Noh, keegi wõõras, kes just ümbruskonda tulnud oli — ja pealegi weel Isabel, Jean Isabel.“

Ellen karjatas tasakeeli.

„Ühes kõrtsis, täidetud inimestega — kes peaaegu kõit lambakarjanikkude poole hoiawad — peaaegu kõit Forti pool seisid —, on see Jean Isabel Ellen Forti haawamise eest taju- nud.“

„Ei!“ hüüdis Ellen. Hirmus tundmus tuf- fatas tal läbi südame.

„Ho, kindlasti“, wastas wanamees, „ja see on hea, kui kuulete kogu loo.“

Wies peatükk.

Wana John Sprague algas nähtawa agarusega oma jutustust.

„Olin peaaegu kaks päewa Greaves'i poes ja kuulsin seal paljugi. Palju oli sellest ainult wana naiste lori, kuid ma hakkasin mõistma, kuhu poole Grass Valley asjad tüürivad. Eile hommikul paktsin hobueesleid Greavesi taga- õues ja tõin aegajalt tagawara poest. Ja kui wiimast korda sisse läksin, nägin külaliste seas wõõrast poisji. Muist juuks nagu mu hobuees- litel, tume nagu, terawad silmad — teda oleks mõinud indiaanlaseks pidada. Tal oli püks ka- jas — üks neist nuteist neljakümneneljalistest — ja mingisugune asi, paberisje mähtud, mida ta erilijelt näis walwawat. Randis wõõd ja selles suurt nuga, nagu nägin neid 70. aastatel indi- aanlaste wõitlustel piirimaal. Mulle näis see naljakas ja samuti teistele meestele kõrtsis.“

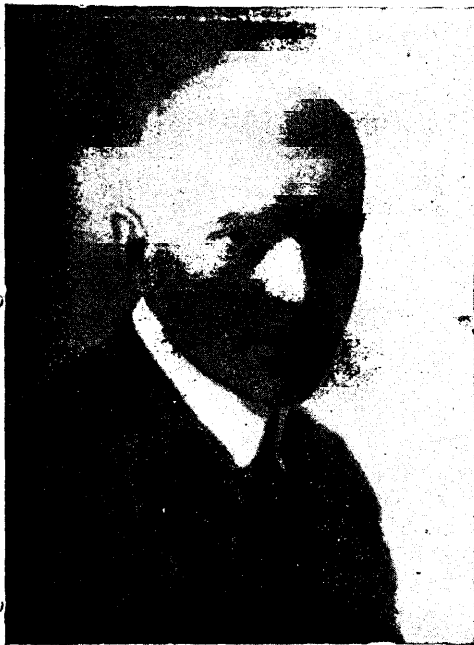
Kõiki huwitas kuulaenguline püks, mida ta kandis tehhaslaste wiisil. Ho, mul polnud aim- dustki, et see pois oli üks Isabel, kuigi Greaves teda nimepidi nimetas.

„Isabel“, ütles Greaves, „arwan, Teie raha on wale. Ei wõi Teile midagi müüa.“

„Wale? Waemalt“, ütles noormees ja mis- kas mõned kulbrahad lauale, kus nad helisesid nagu kellad. „Mispärast mitte? Kas siin pole pood? Ma wajan sadularihmu.“

Greaves oli sel hommikul eriti hapu näoga. Olin teda kaks päewa tähele pannud. Ta pol- nud palju maganud, nnu woobi oli poe taga ja kogu õõ käisid mehed sisse ja wälja ja ajasid temaga tundidewiisi juttu. Kogu lugu ei näinud talle meeldinwat; ja ma arwan, et see noor Is- bel polnud rõõmustaw waade Greaves'i silma- dele. Kuid ta ei hoolinud taft palju ja tegi nagu poleks ta kuulnudki, et Isabel nõudis sa- dularihmu.

Ma jäin poodi. Seal oli hull poisje, keda warem olin näinud, ja mõned, keda tundsin. Muidugi kaardimäng ja joomine. Leidsin warsti wälja, et üldine atmosfäär Jean Isabelile pol-

Arthur Adson,

moodsamaid luuletajaid Eestis, pühitseb
15 selle kuu päeval oma 40. aastast
sünnipäeva. Foto Parikas.

mud foodne. Ta leidis seda mift ise ka, turo ei läinud minema. Meie wahel öeldud, see pois meeldib mulle teataval moodsul. Ja ma waatlesin teda nii terawalt kui mõisin, ilma et ta seda pidi märkama, kas mõistab? Arwan, et teisedki samuti tegid; kuid seda ei olnud näha. Ja nii tulin ma õigele mõttele, et kogu trobrikond koosnes lambakarjanikkudest või nende sõpradest. Väew warem olin kuulnud hulga lori selle noore Jssbeli kohta ja mispärast ta oli tulnud Grafs Wallensse ja mislugune kuradi pois ta on. Ja kui teda nägin, pidin tunnistama, et ta näeb wälja nagu kirjeldab teda ta kuulsus.

Ho, warsti selle järele astusid jälle kaks meest poodi, tundsin mõlemaid. Ja ka Teie tunnete neid, kahjuks. Seft nüüd tulewad lood, mis Teid puudutawad. Eftimene oli Teie isa walitseja, Lorenzo, ja teine Simm Bruce. Bruce polnud purjus, kuid kindlasti oli ta joonud. Kui ta Jssbeli nägi, mõtku mind kuram, läks ta sinifeks ja ajas enese dieli nagu wana, hull kal-lun.

"Greaves", ütles ta, "kui selle mehe nimi on Jean Jssbel, siis pole mul igatjust seltskonna järele, teda sa poodi oled kogunud." Ja ta ei häbene sõrmega Jssbeli peale näidata. Greaves waatas talle otja, kuiwalt ja hapult ja pah-

watas nagu tige kaks: "Ho, Simm, selle loo juures on wähe meie järele küsitud. See on Jean Jssbel, üsna kindlasti. Eft wõid sa talle selgeks teha, et ta selts ja ta sõbrad siin soomitud pole!"

Jean Jssbel istus poeletil ja kuulas kogu lugu, kuid ei ütelnud sõnagi. Pilguft, millega ta Bruce'ile otja waatas, oli mulle küll, et teada, et iga filmapilt ilus üllatus wõis juhtuda. Bruce mõttis tubli lonksu nappi ja astus siis uhkelt Jssbeli juure.

"Olete Teie Jean Jssbel, wana Gafs Jssbeli poeg?" küsib Bruce, wirutab enesele riida ja kohendab wõõb.

"Jah, mu härra, Te olete mind dieti ära tunnud", ütles Jssbel sõbralikult ja wiisakalt.

"Mu nimi on Bruce. Kaswatan lambaid selles ümbruskonnas ja olen kolonel Jorthi ettemõttes tegew."

"Ja kuidas käib Teie käsi, mister Bruce", wastas Jssbel wäga wiisakalt ja jahedalt. Bruce piilus ifka weel teiste poole, kes nüüd neid kahte waritsetsid. Ta astus Jssbelile weel lähemale.

"Me oleme kuulnud, et tulite Lontoosse, et lambakarjanikke aasalt ära ajada. Kuidas on lugu sellega?"

"Ah, Te olete waleteateid saanud", ütles Jssbel rahulikult. "Tulin, et ifale tööd teha. See töö oneneb selleft, kuidas asjad kujunewad."

Bruce läheb näost punaseks ja raputab wäriwemat kätt Jssbeli nina all. "Ütlen Teile, Jean Jssbel, et juba küllalt asju on juhtunud, mis Teid Arizonaft wälja kihutamad."

"Ho, mis Te ütlete! Mis näiteks?" küsib Jssbel kiirelt ja pilkawalt.

Bruce sülgas ja küsendas: "Mis näiteks? Ohoh! Te neetud segawereline, Teid kihutatakse põrgu, seft et Ellen Jorthiga flirtite. Seda jellel maal sündida ei tohi. Ja eriti mitte Jssbelile."

"Te olete walelik", hüüdis Jssbel, ja nagu suur kaks kargas ta laualt. Kuulsin ta mokas-iine pehmet põrandat wastu löõwat. Ning eneses mõtlestin, et ta oli sama kardetaw kui kire. Kuid ta hääl ja näoilme ei muutunud sugugi.

"Ma pole walelik", karjub Bruce. "Seda peate tagasi mõtma. Wõin tõendada, mis ütlen . . . Teid on nähtud Ellen Jorthiga — Nimil — üleile. Ja ma ütlen Teile, Jean Jssbel, et olete märgitud mees sellel aasal."

"Kes on mind näinud?" küsib Jssbel jahedalt ja rahulikult.

"Te ei wõi niimõõdi walelada. Me tabasime Teid, Lorenzo on Teid näinud." Bruce näitab hirmitawale mehhiiklasele. "Lorenzo on kolonel Jorthi walitseja ja kui ta peaks jutustama

asjast kolonelile ja Tad Jorthile ja Jackson Jorthile! . . . Haha, põrgu oleks Teile jahedam peidupaik kui Tonto!”

Greaves ja ta feltjilised tulid lähemale; see skandaal tegi neile löbu . . . Noh, Jšbel heitis pilgu Lorenzo peale. Siis, ainu, kiire käelii-gutusega kisub ta wäikese mehiklase õhku ja tõmbab ta enese poole. Lorenzo ei hirmuta enam. Ta näib hirmu tundwat. Kuid selge oli, et õigus tema pool oli.

„Te olete mind näinud?” küsis Jšbel.

„Si, senjor”, vastab Lorenzo.

„Mis Te nägite?”

„Nägin senjori ja senjorit. Peitsin end manjanita taha. Nägin, et senjoritale meeldi-
site. Te suudlesite teda. Te —”

Nüüd lõi Jšbel wäikesele mehiklasele käeseljaga suu peale. Lorenzo lendas üle leti nagu puukänd. Ja ta ei tõusnud enam üles.

„Mr. Bruce”, ütles Jšbel, „mehiklane on walestanud. Jah, suudlesin Ellen Jorthi, kuid wastu tema tahtmisel. Ta põlgas mu ära. Ja kui ta kuulis, et olen Jean Jšbel, pööras ta mulle selja ja jättis mu seisma.”

Sel kohal peatas wanamees jutustuses nagu tahaks ta toonitada mitte ainult seniseid sünd-
musi, waid ka asju, mis weel tulemas. Kirjel-
dus oli Sprague'ile nähtawasti headmeelt wal-
mistanud. Ta hõõgus. Mis puutus Ellenisse,
siis oli ta hingetult kuulamisest nagu halwatud
Ta palus Sprague'i jutuga kiirustada.

„Ho, tahaksin, et wõiksin järgmisest peatü-
kist üle hüpata ja ainult lõppu jutustada”, wäs-
tas wanamees . . . „Sinu Bruce hakkas mee-
letult naerma . . . „Kuulge kord, Jean Jšbel”,
karjub ta häbematul toonil, „me oleme liig
tublid lambakarjanikud, kui et lafeksime end
täksata. Me teame selgesti, mis Te tahtsite El-
len Jorthilt. Kuid Te olite neetud lollpea, kui
ütlesite, et olete Jšbel! . . .”

Jšbel heitis Greaves'i ja teiste inimeste
peale imelikku, imestanud pilgu. Ta ei teadnud,
kas oli dieti kuulnud, ja ta tahtis näha, kas
neil oli sama mulje nagu temalgi.

„Misparast olin ma neetud lollpea?” kü-
sis ta Bruce'ilt.

„Jah, neetud lollpea, kui Teil oli kawatus
Ellen Jorthi armusefeks saada,” ütles Bruce
pilkawalt. „Kui Te poleks end wälja annud,
oleks asi kuradi kerge olnud.”

Bruce'i sõnu ei mõinud walesti mõista ja
kui ta nad oli kuulnud, hakkasid mõned meestest
naerma. Jšbel waatas ühe pealt teisele. Siis
pööras ta Greaves'i poole ja ütles aeglaselt:
„Greaves, see purjus Bruce annab põhjust
awameelne olla. Kui ma ei effi, olete Te lamba-
karjanikud ja olete karjamaa asjus Jorthi poolt.”

Kindral-leitnant J. Laidoner,

Eesti Wabadus sõja juht, pühitses 12. weebr.
s. a. oma 45. aastast sünnipäewa. Wabadussõja
kestwusel wäljendatud teenete eest on kindral-
leitnant Laidonerile annetatud Wabaduse Risti
I. liigi I. järgu aumärk, inglise Püha Mikaeli ja
Püha Georgi Rüütli, soome Walge Roosi ordeni
suur rist, poola Polonia Restituta 1. klassi ja
Wirtuti militari 5. klassi aumärgid. Wene sõja-
wäes wahwuse eest on ta saanud wene Geor-
gi mööga. Foto Parikas.

„Ho, Jean Jšbel, arwan, et dieti mõista-
tasite,” ütles Greaves kuitwalt.

„See küll. Te olete Jorthi pooldaja. On
kellegil teist sõnake Ellen Jorthi kaitseks welda?”

Jälle naerfid mõned mehed, kuid mitte enam
nii waljusti, ja jalad hakkasid rahutult liikuma.
Greaves laotas laiad käpad laiali, nagu tahaks
seda musta lugu enesest eemale tõrjuda.

„Kui lugu puutub naistesse, siis ei tee ma
kaasa — ja ma ei mängi italgagi sarnase mets-
kassi pärast nagu on Jorthi tütar,” ütles
Greaves külmalt ja pahafelt. „Bruce tunneb
teda wist küllalt. Selle järele, mis jutustatakse
ja mis ta ise ütles, on Ellen Jorthi juba kaks
aastat ta armuke.”

Nüüd pöörab Jšbel ringi, waatab Bruce'ile
otja ja ma pean ütleva, et mu süda langes
jaapafäärde.

„Kas ütlete mulle seda nätku!” hüüab ta

„Muidugi on ta minu tüdruk ja sellepärast kihutan Teid minema.“

Isbel kargab Bruce'ile kallale. „Neetud, purjus koer! Määrdinud waletaja! . . . Olgu ma Isbel ja neiu Jorth. Kuid Jumala pärast, Te ei tohi teda minu juuresolekul laimata! . . .“ Siis läks kõik nii kiirelt, et ma sugugi ei näinud, mis ta tegi. Kuid ma kuulsin, kuidas ta rufikas langes Bruce'i lõuale. See kõlas nagu kirmehoop härjapead vastu. Bruce lendas läbi toa. Isbel kargas talle järele, kuid Bruce ei liiguta enam. Siis pöörab ta teiste meeste poole. „Greaves, nii mõtlen teie Simm Bruce'i üle. Selge talle, kui ta mind järgmine kord näeb, peab ta kaduma või revolwri järele haarama.“ Ja siis wõtab Isbel püüki, wõtab paki letilt ja läheb wälja. Ta ei waadanud enam tagasi. Ma näen veel, kuidas ta hobuse selga kargab ja eemale ratsutab . . . Noh, tüdruk, mis ütlete sellest?”

Ellen wõis ainult Jumalaga seostada ja see sõna kõlas nii tawane, et ta waewalt kuulida oli. Ta jooksis oma hobueselt juure. Ta püüas näha, kuidas ta läks, et ta ei oleks juba läinud. Ta arwas, et peab põgenema kiirelt põgenema — kuhugi, ükski kuhu — et enese Mina eest pääseda, selle tufsuma Mina eest, kelle jalad teed mööda edasi tuigerdajid. Kõik, kõik näis olewat otjas. See wastik lugu! Nii kaua oli ta kestnud; ja minutiti minutini olid seni tundmatud tunded ta abitud südant waevanud. Ta muutsus enese ette, kuna ta hobueselt püüas jätta orgu juhtis. Ta istus maha, et uuesti püüki karata, ta tõttas, et jälle peatuda. Tawane aetud, kühkuse pandud, ei leidnud ta enam teed, et põgeneda piinawate mõtete eest, ei olnud tal enam tahet neid uhtelt peletada. Ta neupõlwe surm, neitsilik saladuse loor kätkestatud, mida ta ainult ebateadlikult oli aimanud, ta elu alasti, määrinud tõde, nagu seda nägid ta selgunud filmad, mõru arusaamine, kui alatud olid ta isa pooldajad selle waenlase mehelikkuse ja rüütellikkusega wõrreldes, paratamatu kurja kuulsuse tõsiasi, nagu selle oli loonud laimatus ja mida oli toitnud alatus, need kõik olid wõitmatud jõud tormis, mis oli äkki tõusnud ta südames ja mis ta paistis läbi mõtmatute piinarikaste muutuste, et teda tõelikkusega filmi silma vastu asetada, et talle peale jundida umbusaldust ja kahtlust kõige vastu, mis ta seni oli usaldanud, et teda hoiatada traagilise merise wõitluse tumeda, ahwardama õuduse eest ja et talle lõpuks õpetada kõrgemat, suurepärast ja uhtlasti hirmsat tõtt — et ta naife saatuse eest ei saanud põgeneda.

Keskpäewa tunnil jõudis Ellen „Knolli“ mäe ääre, kus seisis ta isamaja. Kolm orgu

jaid siin kofku, et moodustada juuremat. „Knoll“ oli sümmeetriline kungas, kus kolm orgu kofku puutusid; ta oli kaetud wõsa ja seeditrega, siin ja seal tõusid samblaga kaetud kaljurahuud pleekinud rohu kohale. Knolli jalal oli lai aas, kust woolas läbi pajudest piiratud jõgi. Sel aastajal oli wett külluses, ja sügawad lõhed, mis mägedelt orgu jooksid, andsid tumistust rängast wihmajajust ja raskest kõuest. Mas oli kaetud hobuste ja loomadega ja keerles metsaga kaetud mägede wahel, et lõpuks roheline mäeharja taha kaduda. Kolonel Jorthi afundus seisis wiimase oru silitisel murgal, kaunis warjatud, nii et ta ei teinud inetuks ilusat ja rõõmsat orgu oma poolenisti lagunemud blokkmajadega, oma tühja ümbruskonnaga, oma mustendawate porilompidega.

Ellen Jorthi lähenes oma kodule aeglase, wäsinud sammudega; ja weel iialgi polnud wiimase kolme õnnetu aasta jookkul afundus talle paistnud nii lage, nii korratu, nii wastumeelne. Nagu ta oli näinud end uute filmadega, nii nägi ta oma kodu.

Om, milles elas Ellen oma isaga, oli ühetoaline ehitus ühe uksega ja ilma aknata. Ta oli umbes kakskümmend jalga läbimõõdus. Süglasuur kiviaknast oli maja wälimisel küljel; suitsu kerkis taewa. Kui Ellen ukse juures peatas ja oma hobueselt asju maha hakkas wõtma, kuulis ta wäljuid, naermaid, laisku mehe häält. Üks lähedatest blokkmajadest oli kahes osakonnas ehitatud ja nende wahel oli lai, kaetud koda. Mõlemate omide uksest olid üksteise vastu. Ühe peal seisis kõrge kaskwuga mees. Ellen tundis ta ära; see oli Daggs, naabruses elaw lambakarjanik, kes nähtawasti suurema osa oma ajast ta isa juures mööda saatis. Ellen polnud selle mehe kodu iialgi näinud. Ta kuulis, kuidas see mees aeglaselt ütles: „Jorth, seal tuleb su lapsuke koju.“

Ellen kandis tekid omni ja laotas nad oksedest punutud ajemele ruumi kaugemas murgas. Ta oli unustanud Jean Isbeli paki ja müüd langes see äkki maha. Ruttu kattis ta selle kinni. Üks Mehhiho naine, Antonio sugulane, aimas teenija majas, kütikas indiaanlase wiisil pliidi ees ja segas oapotti. Tema ja Ellen ei saanud üksteisega hästi läbi ja ainult wähe sõnu wihetati nende wahel. Ellen oli linase eesriide wäitese kolmekandilise nurga ette tõmmanud ja see leidis murettes talle weidi eraelu. Tal oli ainult wähe asju. Neljamurgelise laua oli ta ise kofku löönud. Sellel seisis wäike, wanamoeline peegel pähtlipuu raamiga, hari ja kamm ja kasti eeberripust, mis sisaldas hull, wäikseid asju, mille waade alati kufjus esile pilwawa enesekahetuse naeratuje Elleni huultel.

Laua all seisid wana nahkkohwer. See oli temaga tehhasest kaasa tulnud ja tas olid ta ema riided ja asjakesed. Mõne kohal rippusid ta riided. Väikesel seinalaual seisid mitmed kulumud raamatud.

Kui ta ija kodus magas, mis juhtus harwa, peale talwede, kasutas ta aset teises nurgas. Pliidi kõrwal seisid hiiglasuur seinakapp, mis sisaldas toitu ja majariistu. Oun oli pime ja lõhnas suitsu järele, ammu sõõnud toitude järele, kuiwa, kõdunenud puu järele. Riisjad walguksribad tungisid katusest sisse, kohtabel, kus jindlid olid katti wõi kõdunenud. Kapi ühel küljel rippus sint ja teisel küljel pödrakints. Ellen põlgas Mehhiko naist, sest et see ropp oli. Ounni sisemus oli sama korralage nagu alati, kui Ellen mõned päewad ära oli olnud. Mis Ellen ka Jorthi perekonna lagunemise ajal kaotanud oli, ta oli alles hoidnud omad puhstad kombid ja koha peale koju jõudmist hakkas ta tööle.

Kuna ta küüris ja tolmui pühkis, kuulis ta aegajalt meeste häält, kabbaplaginat, loomade karjumist. Ja kadus tükk aega, enne kui teda segati.

Kõrge wari tumestas ukse.

"Hallo, wäike!" ütles laisk hääl. "Kas jälle kodus?"

Ellen waatas üles. Tugewakehaga mees nõjatas uksepiida najal. Nagu suuremal osal tehhaslastel oli tal hele juuks ja helehad filmad. Ta nagu oli wali ja kortjuline. Ta pikad, blond wurrud katsid ta suu ja rippusid sügawalt alla. Saabastes, wõõs, mille otsas rippus raske rowolwer, awalbas ta Elleni peale hoopis uut mõju. Ta nägi nüüd kõike teises walgukses.

"Hallo, Daggs!" wastas Ellen. "Kus on mu ija?"

"Mängib kaarte Jacksoni ja Colteriga. Mängib pööraselt ja mäng on talle pähe tõusnud."

"Dunnemängu?"

"Armas laps, millal mängis kolonel Jorth iialgi nalja pärast?" ütles Daggs andestawa naeruga. "Laual on hunit kulda. Arwan, et Teie omu Jackson selle wõidab, Colteril pole õnne."

Daggs astus üle läwe, aeglaselt ja paenduwalt. Ta pikad kannused kõrtsejõid. Ta pani käskiwalt käe Elleni õlale.

"De, mu neiu, anna mulle suud," ütles ta.

"Daggs, ma pole Teie neiu," wastas Ellen, kuna ta ta käe eest tagasi kohkus.

Siis pani Daggs käewarre ta õla ümber, mitte ägedalt ja toorelt, waid aeglase, õrna kindlusega, mis oli ühklasi julge ja walitsetud.

Ellen aga pidi kõik jõe kofku mõtma, et end lahti teha, ja kui ta oli asetanud laua enese ja mehe wahetele, waatas ta talle täie pilguga otsa.

"Daggs, wõtke käpad ära."

"Ah, Ellen, ma pole karu. Mis on siis lahti, mu lapsuke?"

"Ma pole lapsuke. Ja midagi pole lahti. Te hoidke oma käed enesele, see on kõik."

Daggs katsus Elleni üle laua püüda, ta liigutused olid aeglased nagu ta naeratuski. Ta hääle kõlas meelitawalt.

"Kas ei istunud ja alles hiljuti mu põlwedel, mu kallike, mis?"

Ellen tundis werd palgedes.

"Ma olin laps," wastas ta lühidalt.

"Ho, kuulge seda täiskaswanud noort daami. Ja kõik mõne päewa jooksul! . . . Ira ole tige, Ellen. Tule, anna mulle suud."

Neiu waatas talle tõsiselt filmadesse. Need olid selged ja waljud nagu kullifilmad, weel soendatud õrnusest, kuid neis puudus järä ja tarkus, mis oleks tõendanud, et ta Elleni oli mõistnud. See filmapiik lahutas Elleni tema ja temasugustest.

"Ma olin laps, Daggs," ütles ta. "Olin üksik, janunesin armastuse järele — ja ette waatamata, mõtlemata, kuna oneti oleks pidanud asja paremini teadma. Täna tean ma, mis sünnib teie peades — kuidas Te mind inimeste ette olete seadnud!"

"Ah! Mõistan, tüdruk," wastas Daggs muutunud häälel. "Kuid ma palusin Teid minuga abielluda!"

"Jah, seda Te tegite. Ja wiist sellepärast, et märkasite, et minu juures muudu edasi ei saa. Teile ei tähenda üks kui teine midagi."

"Mõh, see oli rohken, kui tegid Sinu Bruce ja Colter. Need mõlemad pole Teie kätt palunud."

"Ei. Ja kui ma neist lugu saatsin pidada, siis teeksin seda sellepärast, et nad mu kätt pole palunud."

"Ho, wõtke mind kuram!" hüüdis Daggs mõtlewalt, kuna ta pikke wurrusid silus.

"Ütlen neile sama, mis Teilegi," jatkas Ellen. "Ma palun ija, et ta hoolitsaks selle eest, et mind rahule jäetaks. Ma ei abielluks ühegi — laiskworstiga, ifegi siis mitte, kui mõiksin sellega oma elu päästa. Olen umbusklik. Te olete halwad mehed."

Daggsi olef muutus märkamatuks; mehe lohafus olef korraga kadunud.

"Oho, niis Jorth, Te tahate wiist ütelda, et oleme halwad lambakarjanikud?" küsis ta jaheda tehhaslase wiisil.

"Ei," ütles Ellen ägedalt. "Ma ei ütelnud

lambafarjanitub. Ütlesin, et olete halwad mehed."

"Ho, et kiram wõtaks!" Daggs kõneles nagu mehega, siis pööras ta ringi ja lahkus ruumist. Wäljas lohtas ta Elleni isa. Ta kuulis Daggsi häält. "See, ju wäite metskasi on tagasi ilmunud. Ja ei lafe omale midagi belba! Keegi on temaga lobisenud."

"Kes?" küsis isa karedal häälel. Ellen teadis kohe, et ta joobnud oli.

"Seda teab Jumal," wastas Daggs. "Kuid see polnud kindlasti hea sõber."

"Me ei wõi inimeste suud kinni siduda," ütles Jorth alla-andlikult.

"Ho, seda ma ei tea," jatkas Daggs aeg-lase, jaheda naeruga. "Ma pole weel iialgi surnut kõnelema kuulnud."

Siis muutus Daggsi kannuste kõrini waiksemaks ja waiksemaks. Silmapilk hiljem astus Elleni isa onni. Tütart nähes muutus ta sünge, pahatujuuline ilme; Ellen teadis, et ta oli ses ilmas ainus ja wiimane inimene, keda isa armastas. Ellen oli isa armastuse peale kindel. Ta lähedus muutis kogu mehe. Ja kõik need aastad, mil õnnetus oli õnnetuse järele tulnud, mida kaugemale isa jammus oma parematest päewadest, seda rohkem armastas Ellen teda.

"Hallo, Ellen!" Ta kaitsutas tütart. Kui ta joobnud oli, ei suudelnud ta teda iialgi. "Rõõmustab mind, et jälle kodus oled. See onn on igal ajal wäljakannatamatu, kuid eriliselt siis, kui ja minu juures pole. . . . Olen nälgjane."

Ellen ajetas söögi ja joogi lauale ja ütles wahel katsus ta isale mitte otja waadata. Ta filmade uus, uuriw jõud andis talle peamurdmisi; ja täitis teda isa suhtes arusaamatu hirmuga.

See Jorth oli kord olnud wäga ilus mees. Ta oli suur, kuid tal polnud ratsaniku kuju. Ta tumedas juukses olid hallid joad ja meelekohad olid peaaegu walged. Ta nägu oli kahwatu, kõhn ja kortsus. Ta ümarikkude, weidi wäljatungivate pruunide filmade all, mis tuletasid meele kustumud sulatusaasi sid, rippusid sinakad, rakkused kitesed. Tal oli kilestunud suu ja nõrk waag, ei warjanud täielikult hallid wurrud, ja ümber kitesehabe. Ta kandis pikka kuube ja laiaäärulist sombrero, mõlemad musta wärwi ja nii wanad, määrdinud ja narmendawad, et kohe armata wõis, eriti woe järele, et nad temaga Tehhasest kaasa olid tulnud. Jorth hoidis alati kinni harjumusest walget, linast särki kanda, mis oli samuti ta jõukuse jäänus lõunariikides, ja täna oli see särk katki ja määrdinud nagu alati.

Ellen waatas pealt, kuidas isa sõi, ja ootas kuni ta rääkima hakkas. Ellenile paistis ime-

lik, et ta sõnagagi ei pärinud lanmaste wõi wasssündinud tallede järele. Ja ta mõistatas uue, peene, naiseliku loomusunniga, et isa need lambad wäga ei huwitunud.

"Mille üle wihastas Daggs, Ellen?" küsis ta äkki. "Ta filmas aina wälkuksid."

Kaua aja eest oli Ellen kord kaewanud mehe mehe häbematusse üle ja ta isa olets selle mehe peaaegu maha löönud. Sestsaadik katsus ta onna nuresid omale pidada. Poleks ta isa olnud pime ja täielikult oma mõtetes, olets ta tuhat asja näinud, mis olets aidanud temas lõunariik-lase uhkust ja kirge äratada.

"Daggs küsis jälle, kas ma temaga abielluda ei taha, ja ma ütlesin, et tema ja ta sõbrad halwad mehed on," wastas Ellen.

Jorth naeris põlglikult. "Gesell. . . . Mu Jumal, Ellen, ma pean su sügawusse tõmma-mud olema — et iga neetud ban — ah, lambafarjanik, kes siia jookseb, usub, et sind kõi-da wõib."

Sõna, mida ta ei lõpetanud, sundis Ellenit filmi maha lööma; wäikesed asjad, mida ta warem tähele polnud pannud, said äkki huwitawa tähenduse.

"Ükskõik, isa. Minuga nad abielluda ei saa." Jorth waatles tütart rahutute pilkudega. "Daggs ütles, et keegi sinuga lobisenud olla. Mis see tähendab?"

"Wana Sprague tuli Grafs Valleyst tagasi. Ta jutustas mulle küla klatschi."

"Huwitam?" päris isa süngelt.

"Jah, isa, paljugi, nagu ma kardan," wastas Ellen wiivitades. Siis tehes filmapilke otsuse, jutustas ta isale kuulujuttudest, mis ennuustasid sõda lamba- ja loomafarjanikkude wahel; et wana Isbéli pool olemat Blaisdell, Gordon, Fredericks, Blue ja teised tuttawad loomafarjanitub; et ta poeg Jean Isbéli olla Oregonist tulnud ja teda peetawat toredaks mõitlejaks, luurajaks ja teeleidjaks; et see saladus ei olla, et kolonel Lee Jorth lambafarjanikkude eesotsas seiswat; et werine sõda paratamatu olla.

"Ah!" hüüdis Jorth ja punane täpp ilmus ta kollakas-kahwatuile põsele. "Need pole uudised minu jaoks; olen seda kõike ammu teadnud."

Ellen küsis eneselt, kas ta on kuulnud ta kofusamistest Jean Isbeliga. Kui mitte, siis kuuleb isa sellest, niipea kui Simm Bruce ja Lorenzo tagasi pööravad. Ta otsustas neile ette jõuda.

"Kohustasin Jean Isbéli, isa. Ta tuli mu laagri. Küsis tee järele Kimile. Ja meie — mete lobisesime weidi."

(Järgneb.)

Viimane tund.

Wene kirjanik **S. Gusjew-Drenburgski.**

2

„Aga Tšehmörjemi perekonnas pole olnud veel ühtki äraandjat. Sa kuulsid ometi minu lugu?“

„Noh, ja?“

„Kuulsid, et wallawanem mind peffis.“

„Aga tublisti.“

„No waata, see hobune siin — on tema oma.“

Balalajew hatkas täiest kõrjst naerma.

„Tubli poisil!“ ütles ta. „Sumala eest, tubli poisil! Selliseid mehi ma armastan... Karga maha, läheme majja. Oled mu külaline. Sellistest meestest pean ma lugu.“

Ta kobas hobust kui asjatundia. See norstas, kaapis ja laga ja oli rahutu.

„Tule rutemini! Tarwis jäljed kiiresti kaotada. Wallawanem ajab kogu umbruskonna ja lule.“

„Ja koerad?“

„Ah, milline mees! Ei kardab wallawanemat, aga kardab koeri! Neeb oma inimesi ei puutu.“

Tuppa jõudes hüüdis Balalajew:

„Kurmanka!“

Kirgiislase turban ilmus ettevaatlikult uksepraost walehele.

„Anna raha siia! Wallawanema hobune on siin!“

Kurmanka jattus waitimasse waimustus-hoosse. Nagu kuul weeres ta oma karwases wammuses pimedast toast wälja, lonkas oma ratsutamisest kõweraks paendunud jalgadega lähemale, plaksutas käsi ja hüüdis:

„Di boi-boi-boi! Bagana pois, Mihaila! Milline kiire mees on Mihaila! Ui, oi, oi!“

„Noh, liigu!“

Kurmanka tegi wammuse eest lahti, tõi minigifugusest ja uskumata sügawast taskust kollase rahakoti esile, kükitas maha ja luges raha.

„Kurmanka peab sõna!“ ütles ta.

Mõni minut hiljem ratsutis ta juba õuest wälja, ja kabalöögid kadusid warsti kaugemale.

„Hea!“ ütles Balalajew ja pigistas Tšehmörjemi ühe kahekümnewierublase pihku.

Tšehmörjew lütkas raha tagasi.

„Mu sõber! Ma pole rahapärast siin. Tšehmörjemi perekonnas pole veel wargaid olnud. Tõsi küll, oleme elanud waestena, aga wõõrast olekõrft pole me veel puutunud.“

Tšehmörjew kargas jalule ja astus Balalajemi ette.

„Mihaila Swanowitš, ole halastaja, lõpeta waeste inimeste rüüstamisel Mõttele ise järele, mis kasu annab sulle wilets talupoja hobune!? On lahja, nõrk jalust, waemalt mõni kross wäärt. Mis teeb talumees ilma temata? Siison walla-

wanema, kirjutaja wõi Charowarowi hobune hoopis teine asi!“

„See on hea küll! Aga lufud?“

„Lufud!“

Tšehmörjew hakkas põlastawalt naerma.

„Mis lufud tähendawad, nägid täna õhtul ise. Lufu taga seisib wallawanema ruun...“

Konstantin Päts,

Eesti iseseiswuse mõtte kandwamaid tugesid. Eesti rahwuskongressi juhataja 1917. aastal, Päästekomitee liige, Ajutise Walitsuse esimees, Esimese Riigikogu esimees, endine sõjaminister ja riigiwarem, pühitseb 23. webruaril k. a. oma 55. a. sünnipäewa.

Ja kus ta müüd on? Lufu kiuste. Müüd mõtle aga järele, mu armas! Sina oled rööwinud talupoegi. See on raske patt, sama raske kui mõrvisukutöö . . . Seft ilma jelletagi kipub te male iga wereimeja, iga wallawanem kallale. . . Müüd rüüsta rikkaid! Siis antakse sulle su patud andeks. Kuidas nad meie werd joowad, need wereimejad, need õnnetuseteketajad . . ."

Ushelmörjewe sai ärewaks, kuna Balalajew tujafelt omä ette wahtis. Siis ütles ta:

"Ükski talupoeg ei kõlba! . . . Wihtan neid. Igauks neist on wereimeja, kui talle aga raha kätte antakse. Kraandjad on nad. Niipea kui mõnel neist kõhukene ümmarguseks paisub, nagu Charowarowil, siis õgib ta sind samuti kui Charowarow. Jah, iegi meel aplamini!"

Müüd ütles Ushelmörjewe pisarjilmil:

"Mu sõber! See on waid tigeuus, mis sinust räägib. Keda armatakse petjaks ja inimesetööjaks, see jeda ka on, seft et ta on harjunud maast madalast werd jooma . . . Aga talupoeg — ei! Sina ei tunne talumeest! Iga loom äsfitab teda jurema, aga ta hing jääb puhtaks kui kuld . . . Ei, Mihaila Iwanõtšh. Sina ei peitu talupoja nahas! Muudu ei räägiks ja nii. Kuid ma pean lahkuma. Tahan weel korraldada wäikesse ilutulestiku. Doh! . . . Tahan teha nendega arwe kõige talupojawileksuse asjus, tahan nende alatuid hingi karistada!"

Ta ähwardas, äkilisest wihast wallatuna, rusikaga akna poole. Siis pööras ta Balalajewi poole ja küsis:

"Kas on Charowarowi ruun hea?"

"Hea . . ."

"Siis pead ja tema saama! Charowarow imeb tööliji; heinateol ja külwiajal toidab ta neid kopitanud jahudega ja rikkiläänud lihaga. Kõigi naha tõmbab ta üle kõrwade . . . olles wallawanema parem käsi. Ühes koos müüsid nad wallamaa Perewalowile. Nad peawad mõtlema Ushelmörjewile."

Ta ulatas Balalajewile käe:

"Ela hästi!"

Balalajew saatis Ushelmörjeri wärawast wälja, ja kui see juba oli pimedusse kadunud, istus läwele ja jäi sügawasse mõttesse.

Dõ tihenes . . .

Taewa all roomasid pilwed. Minuski tähte polnud näha. Sügaw waitus waldas ümbrust. Rusagil laulis kuff, sadanded hääled andsid kaja tagasi ning kustusid siis jälle.

"Mis wõis ta ilutulestuse all mõelda?" ümises Balalajew oma ette. "Miks ma jeda temalt ometi ei küsinud?"

Nagu wastusena löi taewaalune äkki loitma. Madalate pilwede ääred hakkasid äkki punetama. Metjast tungis läbi punakas wastuhell.

Balalajew tõusis ja sammus lagendiku poole.

Suurel pinnal, mis ümbritses küla, nägi ta tulekahju pilti. Seelwast horisondilt paistis jilma küla. Kellatorn näis põlewat.

Üsna küla lähedalt lendasid sädemed taewa poole, tekitades kullafarma sambaid. Tornist kõlas wärisew kellahäääl.

Pimm . . . pomm . . . pimm . . . pomm . . . ! Kajasid toonid läbi õhu.

Balalajew wahtis terawasti sinna poole, et näha, mis seal põleb.

"Wallawanema wiljaküün!" pomises ta taibates.

Siis hakkas ta tigeuasti naerma.

3.

Ei olnud weel möödunud kolm päewagi tulekahjust, kui külas kuulujutt ringi liikus: "Kirjutajat on warastatud!"

Selle teate wiis külapolitseinik Wedrom, kes külarahwast ühtlasi kofku kufjus, kõigisse majadesse.

Talunikud ruttasid kohe kofku.

Kirjutaja istus kahwatult, murest ja üleliigsest ioomisest murtult. Siis tõusis ta ja seletas kofkutulnud taluelanikkudele, kuidas ta eile mõlbriga jalutama läinud, hiljem õnnelik olnud ja kui mutt maganud, kuni ta hommikul ärkanud ja eimejena mõelnud: Di, oi, midagi on juhtunud!

"See käis kui nuga mul südamest läbi!" seletas ta nutuse häälega. "Oh häda, mõtlefin ma, midagi on liimist lahti. Ja kuna ma selle üle alles järele mõtlen, tormab mu poeg tuppä ja kisendab: 'Sjal Hobused on ära warastatud!'"

Talunikud ähwardasid.

"Dn need kuradid mu hobused ära wiinud. Dn lufu purustanud, aia ümber liikunud ja hobused ära wiinud!"

"Ja koerad?"

"Ah wennad, mu toredad koerad on nad ära kihwtitanud."

Talupojad ohkifid ja wehkifid kättega.

Kirjutaja oli kõif oma suuruse ja ülespuhutud tähtsuse kaotanud, mida ta talumeeste wastu alati näitas. Ta näis olemat jäänud wähemaks ja lahjemaks. Kurwal näol jookfis ta wallatoas ringi ja kisendas:

"Kolmsada hõberubla oli mu mära wäärt, jah, ma ei oleks teda tuhande eest ära annud. Sihute märal! Paljaks on nad mu rööwinud!"

Kirjutaja kummardas müüd maani:

"Balun teid, õigeuslikud, aidake mind!"

"Mis peame tegema, Pawlõtšh?" küsifid ta lumehed kohmetult.

"Hobuste selgal! Wargaid taga ajama!"

„Beale lagenditutuule pole ometi midagi leida!“

Uga kui kirjutaja neile lubas antru wiina anda, siis tuli palju tagajajaid. Mnutati mitu jaokskonda. Mõned ratsutasid linna juunas ja küüsid teel kõigilt wastutulijateelt, kas nad on näinud punast ruuna ja kõrbi mära. Uga selgus, et oli nähtud palju punaseid hobuseid ja veel enam kõrbi, ja mis peasti, — et kõik kirjutaja hobuste kirjeldustele wastasid. Sellepärast ratsutasid mehed mitmele poole, eksiid ringi ja tulid õhtul tagajärjetult tagasi. Teised jaokskonnad kihutasid rohulagendikule, ratsutasid seal kirudes jüa jüna, waidlesid kirgiisidega nende telkides ja tulid õhtul sama tühjalt tagasi.

„Sul pole õnne, Pamlõtsh! Waras on kawal, pole jälge maha jätnud!“ ütlesid otsijad habet silitades. „Uga meie nägime Teie eest palju waewa. . . . Tarwis oleks müüd pisut keelt niijutada!“

Kirjutaja katsus enmast lubadusest lahti rääkida, sest et hobused alles leidmata olid, aga pika waidluse järele andis ta järele, lootes, et kahju jälle saab hangeldamise ja liiatasuwõtmise läbi tasa teha.

Müüd algas jooming, ja wallamaja lähedal tekkis niisugune kára, et isegi freisjülem papi jeltsis waatama tuli, mis pidu talumehed peawad.

„Mis teil on, lapsed?“ küsis ta ja teretas laisalt ja sõjamehelikult.

Talunikud wõtsid mütsid peast, nagu oleks tuul nad peast lükanud, ja onu Mitrõtsh, kõige pafsem ja joobnum nende hulgas, katsus raske keelega seletust anda:

„Rõõmu pärast, Teie kõrgestsündinu!“

„Mil põhjusel?“

Onu Mitrõtsh kohmetas pisut, toibus aga kohe jälle, sest et ta enmast alati julgeks kiitis, ja ütles:

„Nii . . . tähendab . . . otsijime . . . Teie kõrgestsündinu, ja ometi . . . tähendab — ei leidnud!“

Ja kohe selle wõõrale täitsa arusaamatn kõne järele hakkas onu Mitrõtsh pikalt-laialt seletust andma kõrwi, kirjutaja ja punase üle, nii et freisjülem midagi ei oleks taibanud, kui teised temale asja lähemalt ei oleks seletanud. Siis keerutas freisjülem järelmõttlikult oma wurrusid ja küsis:

„Uga kamarinskit pole te veel tantjunud?“

„Ei, veel mitte, Teie kõrgestsündinu!“

„Noh, siis alati!“

Harmonikamees oli warsti kohal. Ta hakkas kohe kamarinskit mängima. Gsiti katsus onu Mitrõtsh teiste naeru saatel ükspäini tantjida,

kus juures ta oma suurte punaste jaabastega ainult ühel kohal abitud trampis. Siis astusid kaks noort poisji ette, kes nii osawasti tantjised, et freisjülem otse waimustatud oli ja mees-tele hõberubla finkis.

Kui ta papi jeltsis lahkus, hakkasid kõik tantjima, kaelustasid üksteist ja waidlesid, kes waras wõis olla ja miks ta just kirjutaja hobused oli wõtnud.

Keegi hüüdis äkki:

„Kahlemata on see Balatajem!“

Ja kõik kinnitasid seda kooris:

„Tema jah! Mitte keegi teine! Beaks järele waatama!“

Onu Mitrõtsh, kes täiesti joounud, istus trepil ja pomises:

„Õh, mend, õh, Tema on kawal, wend! Sel pole mõtet. Jah, wend. Tema on kawalpea!“

Ra freisjülema hõberubla joodi veel ära. Mitrõtshi pojad tulid ja wiisid isa koju. Ririkueestseisja oli wäljas, ei tea mispärast, hakanud pikka kõnet pidama, et kirik tuleks uuesti üle lubjata; selle juures nuttis ta ja lõi wahetpidamata ristitähete. Siis sattus ta kellegi teisega tülli, lärmikes turuplatzil, kirus koosolijaid ja nimetas neid kõiki jumalawallatuteks pilkajateks. Kui ilm pimedaks läks, siis kajas, nagu oleks kogu küla mõnda paljuhäälelilt laulu laulnud. Siin ja seal seisid kaelustawad salgad ja kusagil põiktänawal kirus ifka veel kirikueestseisja.

Alles pisut aega enne keskööd jäi küla wai-feks.

Uga just sel tunnil aratati jooditud ja kained tormilise káraga.

„Sharowarowil on tulekahi!“ jooksis sõna majast majja.

Küla wahel seisis suur tulekuma.

Jgaitis uskus, et oma maja põleb. Naised jooksid läbisegi ja kiskendasid. Mehed samuti. Siin kahmas mõni kange, pange ja kirwe ning ruttas põlema maja juurde. Seal liikus mõni ise oma maja ümber.

Sharowarowi maja põles praginal.

Punased tulekeeled limpsasid himukalt üles taewa poole, kustusid sutsijedes suitsupilwedel ja tegid teed teistele, mis sama aplalt üles tõusid. Sädemed tõusid õhku ja lendasid ringi. Taewas oli täis leefe ja majad nii tulehelewuses, nagu oleksid nad tahtnud iga filmapilt lõhkeda.

Sharowarow jooksis paljajalu oma maja ees, wehtis metsikult kátega ja aina ekjitas aitajaid.

„Vigeusklikud!“ kiskendas ta lõõstutades. „Aidake! Päästke! Heategijad! Katskimmendwiis rubla annan ma napsuraha!“

Immanuel Kant, kuulus saksa mõjurikas mõttetark Königsbergist, kelle surmast möödus 12. veebruaril s. a. 125 aastat. Tema tödest on üldise tähtsusega: „Puhta mõistuse arvustus,“ „Praktilise mõistuse arvustus.“

Wallamajaft toodi prits kahe aamiga. Külapolitseinikud wedasid seda. Kõik kiskendasid, katsusid üksteisest üle karjuda, jooksid läbisegamini, põrkasid kofku ja pidasid nõu, mis teha, aga keegi ei teinud midagi, mõi ta wõttis mett aamist, walas selle otstarbetult kuumale seinale ja ütles siis seisatades.

„Waadate — waadate — susiseb!“

Roostetanud prits algas kärijedes oma tööd. Soolikas susises, järgnes weefitr, esiti tabades rahwast, tungis siis kaupluse nurgasse, mis põlema maja kõrwal seisis, ja hakkas wiimaks ometi keset suitsu ja sädemeid tulega wõitlust. Weel paksemini tõusis müüd suits üles taewa poole, sädemed jooksid poognas üles, kuna leegid majas pragijedes edasi löomasid ja maja juba küljekile wajuma hakkas. Tuli woogas wälja akendest, tõusis üles taewa poole mõi põgenes majja tagasi. Mehed löid poeknab siisse ja kandsid kaupa wälja. Üks wõttis kaupa kastidest ja sahtliteft ning ulatas nad üfse poole, teine wõttis wastu ja andis üle tänawa, kuhu nad hummitusse asetati. Pritsift hoolimata hakkas poenurk ifka jälle põlema, kuna maja kofku kullus ja palamus wähenes.

Bood oli alles jäänud, aga kaubad olid rifutud.

Sharowarow käis, näost suitsunud ja riieftest märg, ringi ja ohkas ning ägas.

„Kust mõis tuli alata?“ küfifid mõned uudishimulifed.

Sharowarow wiskas tõrjudes käega.

„Sumala katsumine,“ ütlesid uudishimulikud ohates.

„Jfa! Kus on hobune!“ ütles Sharowarowi wanem poeg lähenedes.

„Mis kus?“ müristas Sharowarow. „Te tõite ju hobused wälja.“

„Meie . . .“

„Noh?“

„Tätku nende hulgas ei olnud . . .“

Sharowarow kullus nagu walgust raba-tuna maha.

„Wett, wett! Riifutage teda!“ hüiti ringis.

Rahwahulk sai ärewaks ja möllas.

„Jälle hobusewargus! Warastatud ja fiis maja põlema pandud!“

Keegi hüüdis:

„Balalajem!“

Rahwahulgast käis pomu läbi.

„Tema! Ei keegi teine! Tema on rõõwli-jalga oma ümber kogunud!“

„Tarwis talle ots teha!“

„Kreifüülema juure, lapsed! Tema peab abinõusid leidma. Kui kaua lafeme endid riis-tata? Jga õo sünnib midagi!“

Sharowarow ärkas jälle meelemärfufele.

Ta tõusis määrinult ja kortsunult. Tema muudu nii aumääriline wälimus oli müüd täitfa kadunud. Pifarsfilmil hüüdis ta müüd waid:

„Digeusfikitud! Mispäraft mulle see? Hobune, mis tuhat rubla wäärt! Mulle kallim kui naine!“

Keegi ulatas Shawowarowile mantli ja poeg pani temale karwanütsi pähe. Sellifes riiefuses wõtsid pojad tal kaensa alt kinni ja wiifid ta minema, kuna rahwas talle kirudes järgnes. Kõik olid uue warguse tõttu ärritatud.

Teel tuli neile kreifüülem wastu. Tema fõit-tis kaaritus ja pidas hobuse rahwast nähes kinni.

„Kus tulekahi on, wemad?“

Ta piirati ümber ja kõik rääkifid läbisegamini. Sharowarow aga kummardas maani ja palus:

„Armuline härra! Teie kõrgestfündinu! Minu täff! Kaitske mind!“

„Mis täff?“

„Tuhatrublalaine! Üra on nad selle waras-tanud ja maja ka weel põlema pannud.“

„Sharowarowil! Mit fiis sinul?“

„Jah, kõrgestfündinu, minul, minul. Olen waeifeks tehtud!“

„See on Balalajem!“ kiskendasid mõned. „Teda peaks otsima, Teie kõrgestfündinu! Tema on see waras!“

Kreisiüleml raputas pead.

„Mis pärast usute teie, et see Balalajew on?“

„Kõik märgid osutavad sinna. Matiseid wargufed! Rogu ümbrus arwab teda wargaks. Tarwis ta ümber piirata ja ta wargapeša läbi puistata.“

Kreisiuleml wäänas mõtiskledes pead.

„See küll,“ ütles ta, „küll ma selle eest hoolitsem. Wallawanem!“

„Siin!“

„Korralda katsükümmend meest sadulasse. Aga kohe. Nemad tulewad minu seltsis metsa. Peale nende peawad kolm meest ratsa minema jõe ääre ja maanteele. Wallawanem!“

„Siin!“

„Mõistisid?“

„Jah, kõrgesihündinu!“

„Ruttu!“

Hommikuni ei maganud keegi. Talumehed waatasid läbi akende kustumat tulekahju ja ootajid põnewalt, millised tagajärjed kreisiulema juhatusel ettemõetud käigul on Warsti tuli teade, et Balalajewi küü selgeks on tehtud ja ta Sharowarowi hobuse turjal seotult kohale tuakse; warsti jälle räägiti, Balalajew olla põgenema pääsnud ja tema maja asemel leitud must põhjatu auk. Mõned naerisid seda, teised jälle uskusid kõiki niisuguseid kuulujutte, löid risti ette ja pomisesid palweid. Wahetewahel pistis mõni oma pea aknast wälja, waatas tänamale ja küsis mõnelt teiselt niisuguselt pealt: „On midagi kuulda?“

„Praegu jõudis üks ratsanik koju,“ oli wastus.

„Ja? Ja?“

„Wangistatud, räägitakse . . .“

„Jumal andku seda . . .“

Siis, wastu hommikut, sai üldiselt teatawaks, et Balalajew magamast leitud, et läbiotsemisel midagi pole leitud ja et Balalajew äwardanud kreisiulemat omawoli pärast wastutusele wõtta. Ratsanikud tulid tühjalt tagasi. Sharowarow jäi ise mure pärast haigeks.

Rogu ümbruskond rääkis nüüd Bogdanowka lüla rahwa õnnetusest. Nagu niisugustel puhkudel ifka, tekkisid legendid, mis kolajid kummalselt ja uskumatult, aga mida enamus uskus. Räägiti rõõmlisalga, kes õseti teedel walwas. Leidus ifegi inimest, kes tõendasid, et nad rõõwleid ise kabe filmaga näinud, ja kohagi ära tähendasid, kus need koletised nagu maa pealt ära pühitud. Räägiti ka ühe rändama munga sõnu:

„On tulnud wiimsed päewad; suurte pattude pärast põlewad maha külad ja asundused. Tulekuma walgustab maad, mis awaneb, ja siis tuleb wiimne kohus.“

Kõik need jutud osutati Balalajewi kohta. Glanitud elasis alatises hirmus. Kui natjed woodi heitsid, wõi tänamale läksid, löid nad igas juunas risti ja pomisesid palweid.

Aga nädal mööbus nädala järele rahus. Arewmus Bogdanowkas hakkas jahtuma; endiste huwide asemele tulid teised, uued: Kirjutaja õstis enesele ofsjonilt noore warfa, Sharowarow õstis enesele imeodawaсти ruumika maja. Rubermanguwalitsufelt tulid massunõuded. Glu läks jälle oma harilikku rada.

Siis äkki ühel pimedal sügisööb kippusid kirkijid walla karjamaale ja rõõwisid nagu melega ära kakssteikümmend hobust, kes kuulusid kõige waejemaille talumeestele.

4.

Õhtu oli märgkülu.

Pilwed, mis päewotfa filmapiiril rännanud, tihenesid õõ tulekul mustaks tombuts, mis kattis kogu taewa. Pimedast sadas ühetoonilist wihma. Igale poole tekkisid libedad kohad, kus jalad libisesid.

Waewalt oli õõ saabunud, kui Tshetmörjew oma majakesest wälja astus. Ta waatas igale poole ringi ja sammus siis kõrwalteid mööda metsa, kus ta tuntut teid mööda puurainja majakese juure ruttas.

Ustudes tuppa, istus ta teretamatult pingile ja algas Balalajewile tigevalt otja wahtides:

„Mis ja, rõõwel, oled teinud? Kas ei ole ma su täitmatu hingele weel küllalt sobu teinud?“

Karageorgewitshide suguwõsast pärit Löuna Slaawia kuningas Aleksander, ajas laiali rahwaesituse skupshina, seadis kokku uue walituse kindral Shiwkowitzhi juhatusel serblaste, kroaatlaste ja sloweenlaste esitajaist, kellele tegi ülesandekstõõtada uued alused reformidele.

Balalajew waatas külalisele imestades otja.
 „Noh, sõna rõõmlit ei tarwitse siin a jugugi
 nii rõhutada,“ vastas ta tasajelt.

„Tšhekmörjew kargas jalule ja hüüdis täiest
 kõrjst:

„Rõõwel! Teist nime ja ei wääri . . .
 Wargahing!“

„Oled küll hulluks läinud, mis?“ küsis Ba-
 lalajew imestawa näoga. „Miks haugud ja mind
 nagu loer kerjust?“

„Miks töötad ja meie kofkuleppe wastajelt?“

„Mis kofkulepe?“

„Eoin sulle kõige paremad hobused. Aga sulle
 on sellest weel wähe. Miks rõõwid ja inimesi?
 Miks lastsid ja kirgiisidel taluneeeste hobused
 ära wiita?“

Balalajewi kulunud laskid kipra.

„Kuule, Tšhekmörjew!“ algas ta. „Kui ei
 oleks siin a see, kes mulle seda ütleb — sinu
 asi oleks pahasti läinud. Kuula mind! Mina ei
 taha pühade juures wanduda, waid ütlen awa-
 likult, et oskan sõna pidada. Meid hobuseid mina
 ei warastanud . . .“

„Ja ja ei waleta?“ küsis Tšhekmörjew, teda
 kõrwalt usknatult silmitsedes.

Balalajew waatas talle põlglikult ja ei
 ütelnud midagi.

Mõlemad waitisid.

„Külas on hale häda!“ jatkas Tšhekmörjew.
 „Naised hulwad . . . kõik on otjas!“

„On neid palju wiidud?“

„Terme tosin.“

„Jälle waitises waitus.“

„Wihm pladises wastu afnaruuks.“

„Ratsutan homme rohklaande,“ ütles Bala-
 lajew, „tahan katsuda . . .“

„Mida?“

„Noh, hobuseid. — Tunnen rohklaant ja kir-
 giisid on kõik minu sõbrad . . . Tahan waa-
 data, et nad saan tagasi tuua.“

„Jah, kas räägid tõsiselt?“ küsis Tšhekmör-
 jew, ja ta nägu lõi selle juures loitma. „Ah,
 mu wend! Noh, anna mulle andeks nü paha
 kõne, kui asi nii on . . . Mina arwasin, wend . . .“

Ta tõusis ärewalt püstigi, ei teadnud aga
 dieti, mis weel pidi jatkama.

Nüüd kirjeldas ta sõnakatfete abil inimeste
 waesust, kellelt hobused ära warastatud:

„Täitja näljutatud rahwas . . . kerjusted!“

Aga pisut aega enne lahkumist jäi ta jälle
 mõttesse ja istus weel kaua pingil.

„Ei, nii see ei lähe; pean sulle weel nõu
 andma,“ ütles ta. „Mu süda on rahutu —
 mine, Mihaila Iwanõtš, siit murgast ära!“

„Miks?“ küsis Balalajew imestades.

„Mine äral! Ei tea isegi mispärast. Rahwas
 on sinu peale pahane. Seni oled ja ifka weel

pääsnud terve nahaga, aga kord tungiwad nad
 sulle kallale.“

Balalajew silmitjes teda alt kulmu.

„Tead sa midagi?“ ütles ta.

Tšhekmörjew wahtis maha.

„Wõimalik, et . . .“

„Räägil!“

„Ütlen sulle: mine äral! Sina oled — mulle
 kallis — mul on sinust kahju — ja ei tohi
 enam siia kauemaks jääda. Kas said aru?“

„Siis tahetaks minu wastu midagi ette
 wõtta?“

„Mine ära, ütlen ma. Mis teha kawatsetakse,
 seda ma ei tea, aga talumehed sojistawad oma
 kessel. Ja kui need hoiskamise lõpetawad ning
 sojistama hakkawad, siis pele neil head nõu.“

Balalajew hakkas tumedasti naerma.

„Mina ei ela nende hulgas esimest aastat
 ja tunnen neid küllalt. Sihutesed nad ei ole.
 Igaüks võib nende seljas sõta, ja nemand . . .
 nemad sihtawad waid oma habet ja kummarda-
 wad maani, kui neile rahakotti näidatakse. Jah,
 mina saaksin nendega juba walmis, kui nad mulle
 sõja kuulutaksid . . . aga awaliku sõja. Wõi
 katsuwad nad mulle selja tagant kallale kippuda?“

Ta waatas Tšhekmörjewile läbitungiwalt
 otja ja lõi rusikaga lauale.

„Mina ei karda kedagi! Seda tea! Panen
 oma pea iga kuuli ette . . .“

Tagasi minnes tarwitas Tšhekmörjew üht
 metfateed, kus ta pimedas edasi kobas. Wahete-
 wahel lõi temale mõni märg oks näkku wõi li-
 bises ta jalg niiskes rohus. Ülewal puuladmus
 kohises ifka weel wihm, ühetooniliselt ja kur-
 walt.

Üffi waldas Tšhekmörjewit rahutus.

Temale näis, nagu leiduks metja waituses
 peale tema weel teisi eluolewusi, seal kusagil,
 üzna tema lähedal. Ta tundis ja aimas seda,
 ehkki ta wähematti häält ei kuulnud. Sellepärast
 jäi ta seisma ja kuulatas.

Kõik jäi waitseks . . . ainult wihm kohises
 monotooniselt.

Tšhekmörjew tahtis juba edasi minna, kui
 ta kõrwu kostis mingisuguse otja praskatus.

Siis kuulis ta ettewaatlikult edasikobawaid
 samme.

Ta kuulatas ja katsus pimedusest pilkudega
 läbi puurida. Siis kükitas ta, et parem oleks
 waadata.

Sigidal oma filmade ees nägi ta punde
 wahelt wäikest lagendikku. Ahmaselt paistis
 sealt lagendikult talle filma pikkamisi liikuw
 kuju. Tal oli waewalt aega järele mõelda, kes
 see võiks olla, kui ta waatepiirile ilmus teine
 kuju, siis kolmas, neljas . . . ja weel hulk teisi.
 Kõik laskid waitides ja ettewaatlikult ühes

juunas. Tšhekmörjew uskus ühe niisuguse kuju kättes ära tundwat musta, pikka, kepitaolisi eset.

"Püüa!"

Tšhekmörjew taipas kohe ja ruttas puuraiuja majakese juure tagasi, kaotas aga teeraja ja sattus märga wõsasse, katsus esiti ühelt, siis teiselt poolt . . . asjata — tihnikust ta mööda ei pääsnud. Siis tungis ta otseteed tihnikusse ja ajas selle rinna ja käte abil laiali, kus juures ta ennast okste otsas kriimustas.

Puuraiuja majas hakkasid koerad haukuma.

Niipea kui Tšhekmörjew oli wälja lagendikule jõudnud, jooksis ta sellest komistades ja tuhtudes üle. Wiimaks tuli puuraiuja majake nähtawale ja selle ees seisis muist inimesteparw. Samal hetkel awati aken ja heleda tule walgele ilmus Balalajew, kes pea wälja pistis ja tussaselt hüüdis:

"Kes seal on? Mis tahate?"

"Wennad! Wennad!" hüüdis Tšhekmörjew, kes midagi head ei aimanud, täiesti kõrjlt.

Uga samal hetkel kõnatas pauk.

Mõtlematult tormas Tšhekmörjew parwe hulka.

"Wennad!" kisedas ta. "Mis te teete? . . . Wennad! Mina olen kurjategija! Minu peale mõistke kohut! Mihailka on süütu. Mina, wennad . . ."

Talumehed taganesid kohmetult ja kohkudes. "Tšhekmörjew," pomisesid nad, "kust tuled sina? — Mis sa räägid?"

Tšhekmörjew mistas mantli seljast, awas rinnaesise.

"Miks teda? — Minu tapel! Mina panin wallawanema maja põlema! Mina wiisin

kirjutaja hobused ära! Mina süütasin Charowaromi majal! Minu peale mõistke kohut. Mina tahtsin mereimejatega Teie piisarate eest arwet teha, ja nüüd peab minu asemel süütu mees kannatama. Mispärast tema . . . wennad?"

Talumehi waldas kohutus selle mehe eest, kes nii äkki nende hulka ilmunud ja nüüd ennast paljudes kuritegudes süüdistas. Nad taganesid kartlikult ja kadusid waikselt ööpimedusse.

"Koerad! . . . Meetud!" märatses Tšhekmörjew. "Kuhu olete teie, ussid, roomanud?"

Äkki midagi meelde tuletaodes tormas ta siis majja, mille uks lukustamata; seal kummardas ta põrandal lamawa Balalajewi kohale, kelle õlast veri woolas, rinda ja särki punaseks wärwides.

"Ah! — Tabasid nad sind oma hundikuu-liga ometi, Iwanowitš . . . need nurjatud!"

Balalajew liigutas ennast ja awas silmad.

"Tšhekmörjew . . . sina?" rögistas ta hinge tõmmates. "Mõh . . . waata . . . wend! Olg puruks lastud . . . wiimane tund! Tšhekmörjew! . . . Olen suur — kurjategija . . . Jah . . . märgitud . . . wend . . . tänan!"

Ta katsus ennast üles ajada, aga ei jõudnud.

"Seal," rögistas ta, "seal . . . kapis . . . on raha! Meie külas elab üks naine! Mina, wend, hukutasin ta . . . koristasin ta mehe kõrwal! Jah . . . ma armastasin seda naist. Anna talle . . . kui süren . . . wend, kuidas tahad . . . minugipärast see paturaha . . . Ma armastasin teda! Jah . . . sina pead . . . minu silmad . . . oled mõistnud . . . wend . . ."

Ta kaotas meelemärguse. (Lõpp.)

Noored.

Jakob Liw.

Kärgata, raksata, kärsitu kõu,
walgeks tee walgul kõik ümbrus ja õu!
Tagane, põlatud põletaw pöud!
Äike on elu ja äike on jõud:
karastust kannab ta põues.

Mühise, tuhise, tusane tuul,
liiguta latwa ka tukkuwal puul!
Tormide tõugetel põgeneb pöud,
tormis on elu ja tormis on jõud:
Oodata helgemad päewad.

Käärigu, tuksugu nooruses rind!
Käärival werel on wäärtuslik hind.
Põgene isamaalt, waimline pöud!
Noorus on elu ja noorus on jõud:
nooruse tuli ei kustu!

Pulmatants.

Ameerika jutt *True Story'st.*

Hawai, kohisewate palmimetsade, imetaoliste punaste ning walgete lilledega ja tõmmude pärismaalaste maa on olnud alati minu igatsustemaa.

Kui ma Nealiga kihlusin, uskusin juba, et pean nüüd soowist, wõõraid maid näha, loobuma ja tulewikus ainult tubli majaproua elu elama, aga saatusel olid minuga paremad mõtted.

Proua Hayland, kelle majas ma kasu-

landist, tema õetütrest Juliast, kahest teisest noorest neist Nealist ja minust.

Ja mulle awanes nagu muinasmaa, kui ühel palawal suwepäewal Hawaisse, minu unistustemaaale, jõudsim. Kõik oli unustatud, mis wiimastel reisiripäewadel minu-tasakaalu eksitanud; andsin isegi Nealile andeks, et ta nii palju tegemist tegi Juliaga — minu südames sädeles Hawai päike . . .

Eesti-Soome fotonäitus 1929. aastal.

A. Pietinen. Puuwilli. Esimese auhinnaga kroonitud.

lapsena suureks sirgusin, awaldas äkki soowi reisi ette wõtta, ja kuna tal warandusliselt wõimalus oli kõiki oma soowe täita, siis teostati kawatsus kohe. Mina olin rõõmu pärast otsekui meeletu, kuuldes, et minulgi wõimalus oli kaasa minna, ja minu õnn jõudis haripunktile, kui Nealgi otsustas reisist osa wõtta. Kui tore wõis olla wõõrsil peigmehe seltsis pikki jalutuskäike teha ja wõõraid kombeid ning pruuke tundma õppida.

Reisiseltskond koosnes proua Hay-

Ühel lõunal — kõik olid kadunud troopika päikese eest oma tubadesse — seisin ma üksipäini supelkostüümis rannas ja wahtisin wälja merewee muinasjutulisse sinasse. Siis kuulsin oma nime hüüdmist. Hotelli poiss tõi mulle kummardades kirja. Nealilt. Ma awasin ta, mitte midagi head aimates. Lühikeste sõnadega teatas mulle mu peigmees, tema teadwat küll, et ta tegu alatu olla, aga tema olla armunud Juliasse ja ei wõiwat temata elada. Tema ei wääriwat enam minu armastust, waid

lootwat, et ma kellegi teisega õnnelikuks saan, mida ma vääriwat.

Sel hetkel kaotas päike mulle hiilguse ja nagu kaugelt kajas mulle veel kõrwa woogude mühin. Kõik mu õnn oli läinud. Uskusin nägewat Juliat oma ees, külmalt ja pilkawalt naeratades, ja nagu unes tõusin ma wette minema. Tahtsin teha kõigele lõpu, tahtsin wälja ujuda merele ja sealt mitte enam tagasi tulla.

Olin waewalt weerand tundi ujunud,

kel oli keegi mind surmast päästma tulnud.

„Nii,“ ütles minu päästja, kui kaldale jõudsim. „Miks tahate ennast ühe mehe pärast tappa?“

Ja kui ma talle üllatatult silma waatasin, jatkas ta:

„Lugesin kirja, mis kaldale jätsite, ja uskusin, et talitan sel puhul äieti.“

Juba ennem olin ma kaldal märganud üht noort meest, kes mind terawasti silmitses. Tema ei paistnud ole-

Eesti-Soome fotonäitus 1929. aastal.

J. Mülber. Wanadus.

kui tundsin, kuidas mu jõud wähenema hakkas ja mu kehaliikmed raskeks muutusid. Minu pikad mustad juuksed olid wallale läinud ja katsid mind mantlina. Selges wees nägin merepõhjas kaswawaid korallilaike. Mingisugune suur kala wuhises minust mööda. Pikkamisi hakkasin wajuma. Siis ütles üks hääl minu kõrwal:

„Kahmake minust kinni.“ Ja ta käsi wõttis mu juustest kinni ning tõmbas mind kalda poole tagasi. Wiimsel het-

wat pärismaalane, waid ennem segawereline, keda siin palju leidub, kuigi ta Hawai kombe järele punast lille kõrwa taga kandis. Tema oli see, kes minu päästis. Aga kas ma olin talle tänulik?

„Teie ei ole mulle oma päästetööga sugugi meelehead teinud,“ wastasin ma. „Loodetawasti ei wiibi Teie teinekord minu lähedal, kui uut katset teen.“

Tema naeratas.

„See tohiks sündida ainult minu lu-

baga, sest mina päästsin Teie surmast ja meie kombe järele olete Teie nüüd minu omandus.“

„Ja mis Te minuga nüüd teete?“ küsisin ma ükskõiksest.

„Abiellun Teiega.“

Kohkudes istusin ma kiwile ja hakkasin siis oma juukseid plettima.

„Ma ei tunnegi ju Teid,“ ütlesin ma ja jätkasin siis nõökawalt. „Teie olete Hawaii elanik, eks ole?“

„Olen, aga mitte pärismaalane. Minu soontes woolab hispaania weri. Peale selle olen Euroopas ülikoolis käinud, kui see Teid rahustab.“

Ta waatas mind silmadega, milles tuhat kelmi näisid mänglewat.

„Mõtlege järele; tunni aja pärast tulen wastust saama!“

Mina leppisin sellega nalja pärast.

„Teie ei otsi mind ilmaaegu.“ —

Üksi jäädes sai tõelikkus jälle walitsejaks. Mis pidin ma tegema? Hotelli tagasi minema ja ennast seal teistest, eriti Juliast, kahetseda laskma? Tundsin, et see minu jõust üle käis, kui Neali ette astusin süütult, nagu ei oleks meie wahel midagi olnud. Ja pikkamisi, pikkamisi hakkasid wõõra sõnad minus wastu kajama ja minule oma mõju awaldama.

Kui mehel ettepanekuga tõsi taga oli, miks ei pidanud ma seda wastu wõtma? Wäljas, minu maailmas, ootas mind ainult pettumus ja kibestus. Nõutult wahetisin ma tuikawail silmil merele, nagu oleksin seal oodanud nõu, mis ma siin elu ristteel seistes pidin tegema. Siis kajasid mu selja tagant kerged sammud. Wõõras tuli tagasi. Otsustaw tund oli lõõnud.

„Me peame selgusele jõudma,“ algas ta ilma eeskõneta, „mis meid ootab ja mis me üksteisest tahame. Mis ma Teile pakun, on rahulik elu, ja mis ma Teilt nõuan, pole muud kui see, mis Te mulle ise wabatahtlikult annate.“

Ma kuulasin waikides. Kuigi mind ta ärilik külmus haawas, olin teisest küljest ometi õnnelik, et ta oma tunnetega tagasihoidlik oli ja wististi ka meie raassiwahekorra arwesse wõttis. Mul polnud tema poolt midagi karta, küll aga oli mul temalt kõik loota.

„Noh?“ küsis ta rahulikult.

Mina sirutasin talle käe. Tema wõttis Neali kihlasõrmuse minu sõrmest

ja pani sinna selle asemele kalli ja toreda pärliga ehitud sõrmuse.

„Oleme waased pärlikalurid,“ ütles ta naeratades, „aga kõik, mis meil on, anname heameelega naisele, keda me usaldame.“

„Ja mina ei peta Teie usaldust.“

Ta wõttis mu lõuast kinni ja waatas mulle silma.

„Teie peate, mis olete mulle lubanud?“

„Tulen, kui mind kutsute. Aga andke mulle mõni päew asjade korraldamiseks aega.“

„Kas tohin täna õhtul tulla hotelli?“ küsis ta.

„Teie olete mulle alati teretunud.“

Ma ruttasin hotelli tagasi ja heitsin puhkama. Nüüd tõusis mulle kohutawa selgusega silmade ette, mis ma sel päewal olin läbi elanud. Oleks mul ainult silmapilk aega olnud järele-mõtlemiseks, ei oleks wõib olla midagi sellist sündinud, aga mu pea oli nagu uimane suurest palawusest, ja mure Neali lahkumissõnade üle ning harjumata ümburus awaldasid mu meelte peale uimas-tawat mõju.

Lõunasõögiks riietusin ma walgesse. Hotelli kojast ootas mind juba meie wäike seltskond. Ma läksin Neali juure, kes mind akna juures kohmetult silmitses.

„Siin, armas sõber, tõin ma sulle kaasa kingituse, mis sulle su wabaduse tagasi annab.“

Ja ma ulatasin talle tema kihlasõrmuse käega, milles imeilus pärl säras. Tema silmitses esiti seda, siis mind.

„Sa oled muutunud, Marietta? Weel iial pole ma sind näinud nii weetlewana?“

„Kas tõesti arwasid, et mind tunded?“ küsisin ma ükskõiksest. „Kas arwaksid näiteks wõimalikuks, et ma jäädawalt Hawaisse jään? Olen kedagi jälle näinud, kes mu elu päästis“ — ma ei ütelnud, et elupäästmise ja jälleägemise wahel ainult tund aega seisis — „kuid sellest teinekord. Nüüd sööme ja siis tantsime.“

Mulle näis olewat kõik ebatõeline, suured wiipawad tuulelehwikud meie pea kohal, siia ja sinna ruttawad kelnerid, mere ühetooniline mühin.

Kui parajasti magusa roa söömise olime lõpetanud, märkasid ma saalis elawamat liikumist. Minu peigmees Haloa oli tulnud.

„See on tuntud Hawaii ajakirjanik, kes nii huwitawalt oskab kirjutada,“ seletas proua Hayland; „tema ema olla olnud üllas hispaanlanna.“

Haloa waatas saali, ja mu süda hakkas ägedasti põksuma, kui ta minu poole sammus. Julia püüdis ilmaaegu ta pilku enesele tõmata, aga Haloa nägi waid mind. Ta kummardas minu ees ja mina lendasin ta käte wahele. Gitarrid laulsid ja meri mühis.

„Millal tulete minu juure, Marietta?“ küsis ta.

„Miks kiirustate nii wäga meie pulmadega?“ küsisin ma wastu.

„Sest et tahan Teie peale kindel olla ja tahan Teid wälja kiskuda ümbrusest, mis Teile walu teeb. Mina pean oma sõna ja ei nõua midagi, seni kui Te mind ei arwa armastawat, aga ühe tingimuse pean ma tegema. Minu wana majapidajanna Gran peab uskuma, nagu oleksite tõesti minu naine.“

„Teen kõik, mis soowite,“ ütlesin ma, „aga andke mulle weel üks päew aega. Mul polnud weel wõimalust proua Haylandiga rääkida.“

Me läksime wälja terrassile. Magus õhk lõi meile sealt wastu ja kuulda oli ühe öölinnu häält. Haloa suudles mu kätt.

„Teen seda Neali pärast, kes meid silmitseb,“ ütles ta wabandades ja tõmbas mu jälle saali tagasi. Kui me nüüd tangot tantsisime, astusid kõik kõrwale ja silmitsesid meid imestades. Lauajuures esitlesin ma Haloa:

„Tema päästis kord mu elu.“

Tema jättis Jumalaga ja sosistas mulle:

„Kas tohin täna õhtul weel Teie juure tulla?“

Mina noogutasin sõnatult. Julia heitis minule kihwtise pilgu.

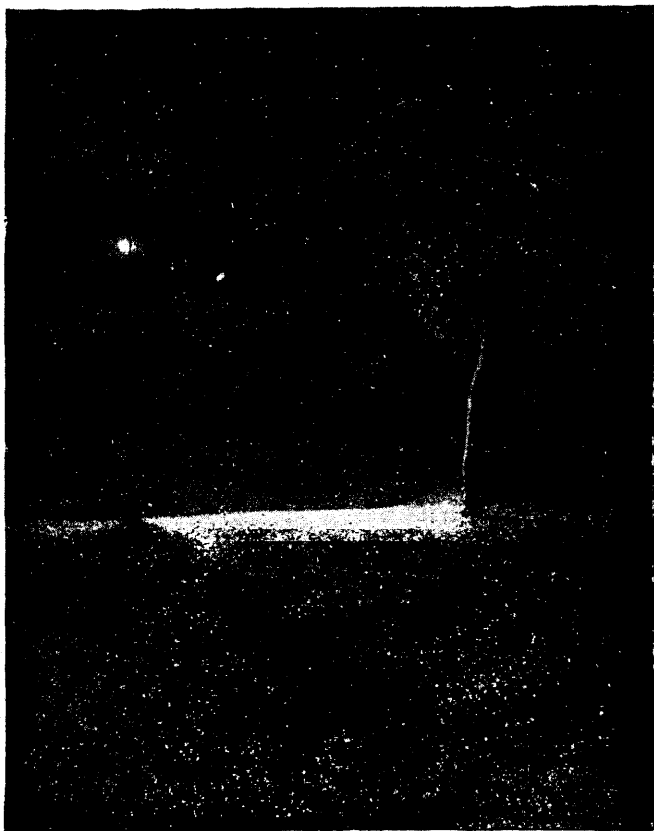
„Marietta oskab kõik mehed omale õngitseda.“

Mina hakkasin heledasti naerma.

„Wana Mariettet pole üldse enam. Kihlasin enese täna Haloaga ja lähen temaga Selmarre Lodgesse.“

„Ja Neal?“ küsis proua Hayland kohkudes.

Eesti-Soome fotonäitus 1929. aastal.

O. Kallio. Latern ja kask.

„Neal lohutub meeeldi Juliaga.“

Neal oli minu kõrwale astunud.

„Mina sind tõesti ei tunnud, Marietta. Mispärast ei näidanud sa ennast mulle iial sest küljest?“

„Sest et sa iial waewaks ei wõtnud mind tundma õppida. Aga nüüd lähen ma oma tuppa. Wististi ootab Julia sind igatsusega.“

„Ei, mina pean sinuga rääkima,“ hüüdis tema.

Aga mina lahkusin teda kuulmatult saalist. Naerdes waatasin weel kord tagasi. Neal oli mulle järginud. Ruttu jooksin trepist üles oma tuppa ja lukustasin ta nina eest ukse. Tema põrutas uksele, mina aga naersin.

Siis läksin wälja balkonile ja mõtlesin järele. Kas olin ma hulluks läinud? Tahtsin abielluda wõõraga, kellelt ma waid nime teadsin. Ja Neal tundis minu wastu äkki suurt kirge. Mõtiskledes istusin ma. Siis kuulsin kerget kobinat.

Metslooma osawusega ronis Haloa üle balkoniääre ja seisis minu kõrwal. Samal hetkel kustus Neali toas tuli. Meie teadsime, et meid silmitseti. Haloa tuli minu juure ja istus mu kiiktooli toele. Ta kummardas minu kohale ja wöttis kätega minust kinni. Neal pidi mulje saama palawast armastusstseenist.

„Miks olete just minu enesele naiseks walinud, Haloa?“ küsisin ma aralt. „Tean, et palju neidusid Teid ootawad.“

„Mina ei taha naist, kes mind unistades ootab. Ma silmitsesin Teid juba laewal. Mitte ainustki pilku ei saanud ma Teilt. Aga ma teadsin, et Teid suure mure ootab, Neali silmad järgisid iga saledat jalga ja paljast õlga ... Kui ma nägin Teid merele ujawat, sain ma Teie kawatsusest aru ja läksin Teile järele..“

Me istusime tüki aega waikides, sügawas mõttes. Siis tõusis Haloa ja kargas head ööd soowides üle balkoniääre alla.

„Seda meest wõiks kadestada,“ kostis äkki Neali hääl pimedast, „meest, kes teiste arwamistest hoolimata heledal kuuwalgel armastust naudib.“

„Milleks tal õigus on,“ wastasin mina jahedalt; „otsustasime praegu homme konsulaadis abielluda.“

Nüüd oli mul weel raske tee ees. Pidin proua Haylandi Jumalaga jätma. Ta nuttis mulle mõned pisarad järele.

Järgmisel päewal teatasin ma Haloale, et olen oma seltskonna jumalaga jätnud, ja me sõitsime konsulaadi, kus me abiellumisel takistusi polnud, kuna me paberid korras olid. Siis sõitsime linnast wälja, kus majad roheliste aasade ja terrassikujuliste murude raamis seisis. Ühe lilledega ümbritsetud majakese ees peatusime.

„Pean su üle läwe kandma,“ ütles Haloa, „nii nõuab seda Hawaii komme.“ Ja ta wöttis mu sülele.

Läwele ilmus wäike naine, kel lumivalged juuksed ja süsimustad silmad. Tema teretas meid pärismaalaste kombel. Nõnda sai minust Haloa naine.

Haloa pidas oma töötuse. Istus kogu päewa oma kirjutustoas, ja ma nägin teda waid õhtul, mil üheskoos suplema läksime.

Nädal pärast meie abiellumist külastasid meid proua Hayland, Julia ja Neal. Ma kostitasin oma külalisi ja kõik

imestasid kalleid hiina waipe, millega me tuba oli ehitud.

„Kas tohin weel kord üksi tagasi tulla?“ küsis Neal lahkudes.

„Mispärast“ küsisin ma tõrjudes.

„Sellepärast, et ma ei suuda uskuda, et siin õnnelik oled, kuna sa ikka weel mind armastad. Sina pole iial waletanud, Mariette, ütle mulle nüüd tõit!“

„Mis peab Mariette Teile ütlemata?“ küsis äkki Haloa, kes tasakesi lähenevad ja oma käe nüüd nagu kaitstes minu ümber pani. Mina naeratasin talle wastu.

„Neal näib imestawat, et õnnelik olen. Ei taha uskuda, et ilma temata wõin elada.“

Haloa kehitas waikides õlgu ja wiis mu eemale. Üksi jäädes waatas ta mulle uuriwalt otsa.

„Mis oleksid sa Nealile wastanud, kui ma ei oleks tulnud?“

Waatasin teda pealaest jalatallani:

„Miks ei oodanud sa minu wastust ära?“

Tema ei lausunud sõnagi, waid lahkus. Sel päewal ta ennast enam ei näidanud, ja mina pidin temale suplema minnes järele minema. Ma tundsin enese tema wastu olewat süüdlase, ja kui me rannas liiwal pikutasime, wõtsin ma tal kaela ümbert kinni ja tõmbasin ta oma lähedale. Siis sündis midagi ootamatut. Tema kiskus mu oma rinnale ja ta huuled otsisid minu huuli. Ennast unustades puhkasin ma ta rinnal, aga juba kargas ta jalule ja ruttas koju. Mina jäin kõige õnnetumas meeleolus maha. Kas armastasin ma Haloa? Ja miks oli ta minu wastu nii tagasihoidlik? Olin ju ometi ikkagi tema naine

Pikkamisi läksin ma koju ja istusin sohwal. Siis kuulsin ma mõtiskledes äkki naerukõhinat. Minu tõmmu tüdruk tõi mulle pärismaalase kirjud riided, mis Haloa mulle oli lubanud osta. Kui ma ühe sellise kostüümi selga ajasin, tundis tüdruk metsikut rõõmu.

„See on pulmakleit, miss, [ja] nüüd peate tantsima mõrsjatantsu.“

Ja ta seletas mulle, et noorik pulma lõpul pidulikku pulmatantsu peab tantsima. See tähendawat Hawaii kombe järele ja-sõna.

Juba järgmisel hommikul hakkasin ma salajas oma tüdruku käest tantsu-

tunde wõtma ja juba kaheksa päewa hiljem seletas mulle mu õpetaja, et ma oma ametis osaw olen. Ja nii astusin ma ühel õhtul oma mõrsjakostüümis Haloa ette ja hakkasin tantsima. Haloa armastas minu tantsu waadata, aga läna ajas ta enese ühe nõksuga püsti ja waatas mulle kummalise pilguga otsa. Siis tuli ta minu juure ja wõttis kõwasti minu ümbert kinni.

„Mariette, kas tead, mis sa praegu minu ees tantsisid?“

Ma noogutasin waikides.

„Kas tead, mis mõrsjatantsu tantsimine tähendab?“

Ma sulgesin ta lõõmawa pilgu all silmad.

„Kas siis ei tohita oma mehe ees mõrsjatantsu tantsida, Haloa? Kas on siis siin keelatud oma meest armastada? Kas ma tohin siia jääda wõi pean ma nüüd jäädawalt lahkuma?“

„Kas tantsisid sa sellepärast, et sa seda oma kohuseks arwasid, wõi on see sinu oma soov?“ sosistas ta kähisewa häälega ja pigistas mu käewart raudselt.

„Sellepärast, et sind armastan,

Haloa,“ nuuksatasin ma ja peitsin oma näo ta rinnale.

„Mind armastad sa, segawerelist, kelle peale walged waatawad põlgusega?“

Ma tõstsin pea.

„Mina armastan meest, kes mu elu päästis ja mulle mu elu jälle tegi elamiswäärseks . . .“

Ja mis ta muidu weel mu silmist luges, näis talle lõbu tegewat. Ja suudlused, millega ta nüüd mu näo kattis, polnud mitte määratud Nealile.

„Usun ikka, et sulle su naise armastus tähtis ei ole,“ sosistasin ma.

„Ütlesin seda sulle esimesel päewal, uskudes, et ma sinu armastust iial ei tohi loota. Ja pealegi teadsin ma, et sa Neali armastasid.“

„Olen ma Neali iial armastanud?“ küsisin ma wastu ja surusin oma pea ta põse najale.

Minu ümber keksiwad mustasilmalised lapsed, kes sarnanewad oma isale.

Ka Julia ja Neal on abiellunud ja külastasid meid möödunud talwel. Nad näiwad olewat rahulolematud, ja ikka weel järgib Neali pilk iga saledat jalga ja iga paljast õlga.

Ringhääling.

Saksa kirjanik **H. Bredemeyer.**

„Kinkisin oma naisele kümnendaks sünnipäewaks raadio. Lihtsa detektor-aparaadi.“

„. . . kümnendaks sünnipäewaks. ????“

„Jah, 29. weebruaril 1928.“

„Mm, mispärast raadio?“

„Tahtsin rahu saada. Õhtuti ajalehte lugedes,“ seletas Pullisarw.

„Ja saawutasite otstarwe?“

„Ei, temä laulis alati kaasa ja jutustas mulle keewwärskelt, mis seal kõneldi.“

„Waene mees!“

„Mis tähendab waene mees? Otsin omale ka paar kuulamistoru.“

„Ja kas sulle need õhuhääled meeldiwad?“

„Mis meeldiwad? Minu naine paneb endale kuulamistorud kõrwadele, wõtab suka ja mina wõtan ajalehe. Tema kuulab ja arwab, et mina ka kuulan. Mõnikord liigutab ta huuli, siis mõirgan ma: „Jah!“

Pullisarw naeratas kawalasti:

„Aga mina ei ühendagi traate ja sellepärast on mul siis rahu.“

Wõõrsil.

H. Wühner.

*Põhjatuuled puhuwad
Üle härmatud maa.
Mõtted mul nii haledad:
Kuju tagasi ei saa!*

*Ei saa koju tagasi!
Ees on sada takistust. —
Taulgi nutab salaja,
Aimates mu igatsust.*

Jant.

Austria kirjanik **Roro Saebenspurkh.**

„Billy! Ara ole nii hirmus! Ara mängi minuga!“

Fred Kornert, ametilt kloun, põl-witas weetlewa tantsijanna ees ja waatas oma suurte, paluwate koerasilma-dega temale näkku.

Billy istus tualettlaua ees toolil, too-lile tõmmatud ka jalg, mis pilku lasi heita kuue wõrgutawatesse pitsiwolantidesse.

Wärwis huuli ja naeratas oma pee-gelpildile wastu.

„Anna mulle ometi wastus, Billy! Ütle jah!“

„Ja kui ma . . .“

Kloun kargas peaaegu jalule: „Billy!“ hõiskas ta hääl.

Billy sirutas käe tõrjuwalt wälja ja lõpetas lause rõhuga: „aga . . . ei . . . ütlen . . .?“

„Billy! Sa unustad, mis meie wahel

oli! Unustad oma sõna, oma lubaduse! Billy! Eks ole, sa armastad mind ometi weel! Tegid enne nalja! Ega sa ometi tõesti ei taha abielluda paksu itaalla-sega?“

Pikkamisi tõmbas tantsijanna wär-wipulgaga üle oma kulmude ja ütles siis:

„Minu armas Fred; see mees on sama rikas kui paks. Seal tasub üks teisel!“

„Ja mina?“

„Sina, sina oled Fred Kornert, Eu-roopa suurim weiderdaja. Sa kannatad sellegi wälja ainsa grimassiga!“

„Billy! Alles weel kahe kuu eest rääkisid sa teisiti! Unistasid wäikesest mugawast kodust ja meie armastusest!“

„Seda küll! Olin wäga rumal!“

„Mõtle neile imeilusatele tundidele, mis üheskoos läbi oleme elanud!“

„Ja neile, mis läbi elan, kui itaalla-sega abiellun!“

„See on sinu wiimane sõna?“

„Jah! Sest kell heliseb! Tõuse, tule, kloun! Meie number algab. Tee ta hästi. Mängi, mängil Kas tead, mängi kord elu! On küllalt lustilik — kloun ja mina liblik, kes mängiwad armastawat paari! Tule! Näita, mis oskad!“

Ja neiu kargas toolilt ning lendas wälja, nii et pilwekene puudrit kui peen suits üles lendas.

Pikkamisi tõusis Fred Kornert.

Wäljas algas muusika tushiga. Kohe selle järele kajab plaksutamine, millega publik tantsijannat Billyt teretas.

Fred waatas peeglisse. Nägi plekilist, hirwitawat klouninägu, mis talle wastu waatas.

„Oo,“ tuli ta rinnust oh, „selline neetud elu! Narr teistele, narr enesele!“

Wäsinult läks ta wälja, lawa poole

Looduse ime.

Kollase mere kaldal, Hiina meres, on loo-dus moodustanud imekujulise kalju, mis tuletab meele merele waatajaid koletisi!

New-York Times foto

Nagu kirju liblik lehwis Billy muu-sika järele tantsides lillelt lillele.

Nüüd astus Fred Kornert lawale. Päterdades tuli ta.

Billy kiljatas: „Mees!“

Ja lendas kokkudes kaugele.

Ägades, täis rumalust ja armastust

tormas kloun talle järele. Tahtis liblikat püüda, aga see pääses ikka tema eest minema.

Sellejuures kukkus kloun juurtele ja rohukõrtele, mis seisis lawal.

Publik kisendas waimustuses.

Äkki oleks kloun liblika peaaegu kätte saanud.

Aga tasase, kurisewa naeruga lendas liblik kõrgele nurmenukule, mis seisis keset lawa.

Pikali kukkus mees, ta käed kahmasid jällegi tühjusse.

Publik hulus lõbus.

Kloun oli nii weider.

Siis ajas ta enese jalule ja hakkas nurmenuku wart mööda üles ronima.

Libises sada korda alla ja hakkas ikka jälle uuesti üles ronima.

Kirju liblik naeris, wiipas ülewal käega ja tantsis heleda päikese käes.

Ja mees jõudis ometi üles.

Peen lill wajus longu.

Juba jõudis mees liblika juure.

Siis hakkas see naerma, kargas üle trapeetsi suurele roosile, mis näiteseintest wälja rippus, ja wiipas klounile, kes ägades ja lõõtsutades istus nurmenukul, et ta ka sinna tuleks.

See tegi ahastawaid grimasse.

Pealtwaatajad otse kõwerdusid naeru all.

Igatsedes laotas weiderdaja oma käed laiail liblika poole, kes oma tiiwad laiail ajas ning hüüdis: „Tule, kui sa mind armastad!“

Fred Kornert mõtles: Nõnda mängib ta minuga tõsiselt! Nõnda!

Ta waatas pealtwaatajateruumi. Seal, suures looshis, nägi ta paksu itaallast kes Billyt temalt tahtis ära wõtta.

Ta ei jõudnud ennast taltsutada

Haruldus talmerilgls.

Paju kännul Donau paremal kaldal kasvawad kuusk ja wiherpuu.

Osa ei kirjutanud temale sõnu mitte ette, see oli ta süda, mis äkki kiljatas. Billy pidi ometi märkama, et temal kibe tõde taga oli: „Ma armastan sind! Ära lahku minust! Muidu ma suren!“

Aga liblik kõhistas naeru: „Lenda siia, mullatükk! Ja siis, siis alles õieti mittel Ennem juba sellele seall!“

Ta osutas käega alla pealtwaatajate ruumi.

Maja rõkkas lõbust, nii naljakas oli see stseen.

Abitult seisis kloun kõikuwal lillal.

Fred karjatas: „Billy!“

Billy wangutas pead: „Ei . . . ei . . .“

Nüüd järgnes stseen, mil kloun katset pidi tegema tema juure lennata.

See oli selles melodraamas tema suurim stseen. Sest ta kukkus lennates ja täis ahastust lendas liblik tema juure, kes surses rohus lamas, ja suudles teda.

Majas jäid äkki kõik rahulikuks ja waikseks. Kõik olid täis põnewust. Sest

Fred Kornerti see surmahüpe oli kuulus ja hingenööriw.

Ta laotas käed laiali: „Billy! Kas ütlesid seda tõsiselt? Mõtlesellele, et see minu surm on!“

Ahastawalt waatas ta liblikale. Nüüd ei tahtnud ta mängida. Mitte enam! Ta pidi tema olekust märkama, kui hirmus tõsine ta oli.

Aga ta nägi Billy silmis waid pilkawat naeratust ja läbi muusika kajas ta hääl temale selgesti kõrwu: „Kõik on mööda, antsworst!“

Siis, muusika katkes kõledalt, et kohe jälle kõrwlukustawalt täisorkest-rins jätkata.

Nagu pakuots oli kloun lillelt maha kukkunud ja lamas nüüd rohus.

Wiskas käewarred weel kord õhku ja rögis.

Kõleda karjatusega lendas liblikas alla tema juure: „Ma armastan sind! Sind, ainult sind!“

Kattis oma tiibadega mehe ja suudles ta huuli.

Eesriie langes.

Nüüd algas käteplaksutamine, mis paisus orkaaniks.

Nagu hullustuses trambiti ja plaksutati.

Kõik olid waimustatud mängust, sest Fred Kornert oli seekord saawutanud oma kunsti kõrgeima tipu kukkumise ja surma loomulikkusega.

Aga lawa taga lamas Billy weel ikka elutul kehal, kelle suust lai wereoja woolas.

Ta liigutas teda ja hüüdis pisarsilmil ikka jälle tema nime.

Nõutult seisid direktor ja teised näitlejad nende ümber.

„Fred, ära sure! Jää minu juure! Ma armastan ju ainult sind! See kõik oli ju waid mäng! Kuidas wõisid sa seda wõtta tõsiselt! Fredy! Armas Fredy! Jää minu juure! Iial pole ma mõetnud sinust lahkuda!“

Aga mees ei liigutanud.

Meeleheitlikult karjatas naine: „Aidake ometi, aidake! Mis te wahitel!“

Tuli teatriarst ja kummardas klouni kohale. Wärisedes kahmas Billy tema käewarrest kinni. „Elab ta? Mu Jumal, et rääkige ometi! Mis on?“ Ja surmahirm wahitis wälja tantsijanna suurtest silmadest.

Seal awas Fred Kornert suu, sülitas esmalt suust gummiballi, mis punase wedelikuga täidetud, ja laotas siis käed laiali, tõmbas Billy alla oma juure ja ütles:

„Põikpea! Pidin ma weel surema, enne kui teada saan, et sa mind armastad!“

Ja suudles Billyt.

Siis kargas jalule, kahmas Billy käest kinni ja ütles:

„Tule — sa minu rumal, rumal lemmik, publik tahab meid näha. Esitleme endid temale pruutpaarina!“

„Ah Fredy,“ ohkas Billy, „millise hirmu sa mulle südamesse ajasid!“

„Nagu sina mulle, mu armas!“

Siis läksid nad eesriide ette, ja müri-sew käteplaksutamine ümbritses neid.

Ma rändan.

Saksa kirjanik **Klabund.**

Ma nagu tähesilma
lään öösel läbi ilma,
kuldwennad eks seal jatka
kõik nemadki mu matka.

Üks ütleb: sõber, wata,
meil teda waja saata,
ja teine kutsub kaasa
kõik taewa täheaasa.

Nii rändan, pole waewa,
ma läbi tähetaewa
ja jatkan oma reisi,
täht nagu palju teisi.

Profuröri tütar.

Saksa kirjniku Kurt Martin'i romaan.

4

"Wabandage! Kas kestab Teie jutt veel kaua? Tuba wajakatte, teised toad on kõik kinni!"

"Olen warsti walmis!"

"Täna."

"Üks läks jälle kinni."

Lothar Oshoven seisis neiu kõrwal, kes temale abitult otja waatas.

"Hedwig, kas usud nüüd õnne? Kas tahad jääda tragiks. Kõik raskused ära kanda?"

Neiu noogutas: "Jah!"

"Ka kui siit pead lahkuma?"

Neiu ohkas: "Ka siis!"

Lothar jilitas õrnalt ta pead.

"Sa lahkud homme. Lähed Brückenausse Jää kindlaks! Ka kui ja enam pole üksi, kui teised alati sinu ümber wiitwad. Mõttele alati maid meie õnnele!"

Ta tundis, et Hedwig wabises.

"Ära heida meelt! Teie: Mina armastan sind südamest ja mõitlen sinu wabaduse eest. Ja tuled kord ning ütlen sulle: "Tule, nüüd on sinu süütus selge!" Ja ja tuled ja saad warsti minu armsaks naiseks. Üks ole tõsi, nii tahad ja mõelda?"

"Jah," ütles neiu tasakesi.

"Ütle Lothar!"

Neiu waatas talle silma: "Lothar!"

"Kas ufaldad mind?"

"Jah."

"Kindlasti?"

"Jah, Lothar!"

"Nüüd oled ja minu pruut. Lähem nii pea kui võimalik sinu ema juure ja teatan temale kõik. Kas tohin?"

"Jah."

Ta hingas kergemini: "Jah, jah!"

"Sa oled nüüd minu tragi, julge pruut! Kui sind nüüd veel mõni paha asi piinab, siis tead, et kord meile õnn wastu naeratab. On see nii?"

"Jah, Lothar!"

8.

"Bella Vista" asjaajaja Kivas palus: "Palun härraid efitotja istet wõtta. Teatan Teie tulekut kohe paruni-härrale."

Hermann von Lunzeni nimekaardiga läks ta esimehele korraks.

Hermann noogutas oma saatjale:

"Nüüd walmis! Soodetawasti saamutame juba lähemal tunnil soowitud tagajärje."

Kommissar Lange kehitas kaheldes õlgu.

Colonel Thomas Edward Lawrence,

keda süüdistati alganistaanlasi mässude õhutamises Amanullahi wastu, sündinud Walesis 15. aug. 1888. aastal, omas hariduse Oxfordi Uigh Schoolis ja Jesus College'is, wõttis osa D. G. Hogarthi Jerablusi ekspeditsioonist, kus awaldas suurt loomupärast organiseerimisannet, millega äratas araablustes waimustuse ja äratuse. Maa-ilmastõja ajal, pärast Türgimaa liitumist keskriikidega, ässitas araabluste suguharud mässama türklaste wastu, oli 1919. aasta rahukonwerentsil üks silmapaiswamatest kujudest, kus astus välja prantslaste plaanide wastu Süüria küsimusis, teenib 1925. aastast alates lennukite ja lennukite lennuwäes. See on ka ainukene aukraad, mille T. E. Lawrence wõttis wastu.

Dr. Carl Unger,

saksa antroposofiide juht, langes Nürnbergis enne loengu algust mõrtsukakuuli läbi. Mõrtsukaks osutus endine antroposool, kes kannatas tagakiusamise maania all, kuna ta oli enesele ette kujutanud, et Dr. C. Unger püüda tema elu häwitada,

„Mina liig palju küll ei looda.“

„Mees tulebki juba tagasi.“

„Asjaajaja tuli nende juure.“

„Mu härrad, härra parun on valmis Teid vastu võtma. Palun, tulge mulle järele!“

Nad tõusid ja seisid kaks minutit hiljem ukse ees, mis paruni tuppa viis. Asjaajaja avas selle neile aipakklikult. Nad astusid tuppa.

Alna juurest tuli neile keegi vastu. Pikkamisi pigistas Merville monooffi oma silma ja silmitses tulijaid. Asjaajaja esitles:

„Härra parun de Merville, — härra doktor . . .“

„Bon Lunzen,“ täiendas Hermann ja osutas komisjarile:

„Härra Lange!“

Wilult kumardati.

Kui üks asjaajaja kannul lufkus, palus Merville külalisi istet võtta. Ta ajas kohe asja juure.

„Härra prokurör Osthoveni telegramm teatas mulle Teie tulekut, härra von Lunzen. Ja see härra?“

Ta osutas komisjarile. Hermann seletas:

„See on minu sõber!“

Merville nägu tõmbus nõõkavale naeratussele.

„Kas ei taha me olla üsna awalikud? See härra on midugi detektiiv. Palun väga! See mulle otse meeldibki. On enesestmõistetavgi; seft mististi tahate põgenejaid viibimata jälgima hakata. Nii siis pole ma sugugi üllatatud. Ei maffa kõrwaliste asjadega aega viita, mu härrad. Teie soovite teada, mis ma preili Osthoveni kadumiseft olen teada saanud.“

Ta pistis käe põuetaskusse ja ulatas Hermann von Lunzenile taskuräti.

„Siin! Palun tunnustage, kas see rätik kuulub preili Helene Osthovenile?“

Lunzen kahmas kohe selle järele. Komisjar wöttis aktiitaskust teise räti, mis prokurör talle annud. Hoolega wõrdlesid nad neid. Lange seletas:

„Rätik on tõesti jania. Ka tikandusel on samad üselaadilised motiivid.“

„Jah, kahtlemata on see rätik kind kuulunud Heleneke.“

Merville küsis rahulikult:

„Noh, kas olete weendunud, et minu tõendus tõsi on ja see rätik preili Helene Osthovenile kuulub?“

Komisjar silmitses teda läbitungivalt.

„Kahtlemata kuulub see rätik kind preili Osthovenile. Küsida wõib ainult, kuidas see te maal kadumia läks.“

„Seda wõin Teile täpselt ütelda. Seitse päewa tagagi! Olefin juba warem härra prokurörile kirjutanud, aga ma olin haiglane ja

jellest tuli wiinutus. Nii, ja nüüd palun ma kõige pealt kofkulepitud 20.000 marka.“

Lange tõstis käe.

„Kofkulepitud? Sellest ei tea mina midagi. Teie olete selle summa küll nõudnud, aga kofku lepitud ta ei ole. Selles seisab wabe, härra parun.“

Merville tõusis. Waenulik pilk tabas teist.

„Nii siis oleks härra prokurör pidanud parem ise tulema. Mul pole wähematki lusti teiega waielda. Mu härrad, jutt on otsas. Minu aeg on möödunud.“

Nüüd wöttis Hermann sõna.

„Teie mõistate meid walesti, härra parun. Me oleme ju nõus seda summat maksma.“

Merville kästis:

„Siis palun! Olen oma lubamise täitnud ja taskuräti Teile ette näidanud. Teie leidsite, et see on preili Osthoveni rätik. Nüüd on järg Teie käes.“

Komisjar waidles:

„Aga meie ei tea ju weel, kas Teie preili Osthovenit iial olete kohanud. Ta wõis rätiku kuisi kaotada; keegi wõis selle omandada ja Teie saite selle kolmandalt isikult.“

Merville hakkas naerma. Nõõkawaft wastas ta komisjarile.

„Wäga kena! Aga nii keeruline see asi ei ole. Minul on enn preili Osthovenit — aga küll proua Helene Mülleri nime all — tunda. Seega olen juba liig palju ütelnud. Nüüd palun: kas raha . . . wõi kui Teile preili Helene Osthoveni 20.000 marka wäärt ei ole, siis olgu jutul ots!“

Tema filmad ei lakanud Hermannit filmitsemast. See wöttis rahakoti ja pani 10.000 marka lauale.

„Annan Teile efiotja 10.000 marka, härra parun. Kui olete weendunud, et Teie teated meile kasulikud on, saate wiimase osa.“

Komisjar lükkas kwiitungi raha kõrwale.

„Palun Teie allkiria.“

Merville mõtles weidi. Siis kirjutas ta nime alla. Raha pistis ta taskusse ja wöttis jälle istet.

„Noh, hea küll. Kuulge! Preili Osthoven reisib ühe mehe seltsis, kes ennast nimetab Alexander Mülleriiks. Mees esineb preili mehena ja elab temaga hotellis ühes toas.“

Ta nägi, kuidas Hermann kahwatas. Kõrgendatud häälega jatkas ta:

„Noor daam näib tõesti selle mehe mõjule alluwat, kes teda alati walwab ja üksi ei jäta. Ma elasin selle „Mülleri abielupaariga“ ühes hotellis ja mind jundis nende erilise olek neid tähele panema. Mees käis oma abikaasaga teiste juuresolekul wäga wiisakalt ümber, aga proua

ilmutas arglikkust, tagasihoidlikkust, nagu oleks ta alati midagi kartnud. Küüdsin nendega tutwuda. Aga mees oskas asja alati nii juhtida, et ma prouaga jutule ei saanud. Siis kaotas daam hotelli hallis oma taskurätiku, kuna ta minust parajasti möödas. Ma võtsin selle üles ja tahtsin seda temale tagasi anda; siis aga langes mu pill monogrammi H. D. peale. Ma mõtlesin, mis ajalehest olin preili Dsthoveni kadumiseft lugenud ja võrdlesin preilit antud kirjeldusega: blond, siniste silmadega — kõik läks kokku. Siis kasutasin ma kokkusaamist härra Mülleriga selleks, et juttu wia preili Dsthoveni kadumisele. Mees kohmetas silmanähtawalt. Natuse aja pärast läks ta oma tuppa tagasi. Jah, minu huwi asjas. Mu härrad, ma räägin awalikult. Raastundest neiu wastu, kes jultunud kaabaka wõimu alla sattunud, otjustasin neid edasi walwata. Luurasin balkonile. Minu tuba seisis nende toa kõrwal. Kohasin kuni balkoni ukseni, kust ruum silma paistis. Ja seal nägin ma kummalisi asju."

Merville ei lastnud küllastajaid filmist. Ta nägi Hermannit rahutuft ja wõttis nüüd julgeteks löögiks hoogu.

"Kuulsin ärritatud hääli. Paraku ei saanud ma paljust aru. Mees hüüdis itka jälle: "Sa pead. Seft muidu tead ja, mis sünnib!" Preili aga nuttis ja näis midagi palumat. Nägin neid üksteisega maadlewat. Jah, ja siis riivasin ma ament. Ma nägin, kuidas mees oma ohwri lahti lastis, rewolvri kahmas ja ukse juure tormas. Minult suure waewaga pääsin ma oma tuppa, enne kui ta balkonile jõudis. Teisel hommikul on paar juba enne minu ärkamist ära reisinud."

Hermann kuwatatas higi otja eest.

"See on hirmus! Mu Jumal! See on ju. . . Ja edasi? Edasi!"

Merville kehitas fergefti õlgu.

"Mis edasi sündis, on Teie asi kindlaks teha! Usun, et olen Teile head näpunäited annud. Minu haigus takistas mind järeluurimist jattamast."

Kommisjar oli Merville tunnistuse kirja pannud. Nüüd küsis ta:

"Kus see kõik sündis?"

"Nüüd tuli see ka Hermannile meele. Jah, seda nad ju weel ei teadnudki!"

Ta waatas jälle Mervillele. See, naeratas jälle üleolewalt.

"Nüüd on waja puudum 10.000 marka tasuda, mu härrad."

Kommisjar keelas Hermannit maksamast.

"Peal! Mitte nii! Härra parun Merville wõis meile ju ilusa muinasloo jutustada. Selle raha jaate siis, kui me tolle hotelli oleme üle

waadanud ja leidnud, et Teie teated tõele põhjenewad."

Merville naeris.

"Ja sellega peaksin mina leppima? Ei iialgi, mu härrad! Eftite rängasti. Kui ma kohe raha et saa, ei nimeta ma Teile ei linna ega hotelli, kus see sündis. Palun! Kui targad olete, siis reisige linnast linna ja otfige abielupaari Müllerit. Nähtawasti pole Teile preili Dsthoveni leidmine tähtis. Kas see härra profuürile meeldib, kahtlen ma. Kui tahate mind kotti ajada, siis ei ole Teie õige mehena kokku juhtunud."

Lange wihastas:

"Kas teate, mis Teie teguwitfi nimi on? See on ju filmanähtaw. . ."

Merville katkestas ta jutu.

"See on filmanähtaw wäga õiglane äri! Minu poolt wähemalt. Teie aga ei taha mulle teist poolt maksta. Nii siis, palun, ma annan Teile minuti aega. Kui raha selle aja jooksul minu ees ei seija, siis olen Teiega walmis, mu härrad! Aga olge kindlad: ei ma nimeta Teile siis enam ei linna ega hotelli, ja kui mulle ka weel furd 20.000 marka pakufsite. Mina raha ei waja. Aga kas pean oma teated kinfima? Sundan oma teateid 20.000 margale. Ei saa ma seda, noh, siis hoian teated omale. Weel kolmkümmend sekundit, mu härrad!"

Ta waatas kella.

Hermann aga ei lastnud ennaft komisjarit tõrjuwast käeltigutuseft enam tagasi hoida. Ta wõttis rahakoti ja wiskas rahad lauale. Ohates wõttis Lange teise kwiitungi.

Merville tõrjus.

"Ei! Palun andke weel furd esimene kwiitung. Kinnitan sellele ka teise 10.000 marka."

Lange jäi uuesti kahtlaseks.

"Miks? Olen kõik juba walmis kirjutanud."

"Aga mina soowin seda nii!"

"Nüüd kirjutage sellele teisele kwiitungile alla."

"Seda ma ei tee!"

"Siis wõtame raha tagasi."

"Ja ei kuule midagi."

Hermann käis peale.

"Andke härra parunile ometi esimene kwiitung, härra Lange. See on lõpuks üks kõik. Ta wõib ju ka sellel kättejaamist kinnitada."

Lange wiimitas.

"See käib minu eeskirjade wastu."

Merville pilkas:

"Sõitke kojul! Dooge teised eeskirjad. Sellega on aega. Ruttu Teil ju ei ole. Oletk Teil ruttu, siis ei wiibiks Teie enam siin minu toas. Siis oletk teie wõtnud juba ammu auto ja ajaksite preili Dsthoveni jälgi."

Bahaselt wiskas Lange esimese kwiitungi lauale.

Rahulikult ulatas Merville temale teise mitte allakirjutatud kwiitungi. Siis mõttis ta esimese, millel ta allkiri seisis, ja rebis selle püüesteks tükkideks, mis ta aknast wälja wiskas.

Lange kahmas ta käest kinni, aga see oli juba hilja. Tuul puhus tüki laiali.

"Kaabakas!"

Merville raputas enese energiliselt lahti.

"Mis Teile meele tuleb? Meie äri ei waja kirjalikku kinnitust. Kui Te seda ei taipa, siis on mul Teist kahju."

Lange käskis:

"Teie kirjutate wiibimata uuele kwiitungile alla."

"Ei mõtlegi!"

"Siis kutsun ma politsei!"

Merville pilkas:

"Palun, rutake! Wõite ju raha tagasi saada, kõik! Aga oma teated jätan ma enesele!"

Ta keha sirgus.

"Ma ei soowi Teid oma toas kauem näha kui kolm minutit, nu härrad. Ütelge mulle siis, kas soovite minu teadete lõppu kuulda, mille eest 20.000 marka minu omanduseks saavad, või soovite raha tagasi saada. Härra prokurör Osthoven oleks Teiega wististi wäga rahul, kui ta Teid näeks. Tahate oma aega nähtawasti sellega mööda saata, et minu head tahet wihkate. Ütlen: head tahet! Mis on mul Helene Osthoveniga tegemist? Wiibigu ta krahwa wõimuses. Ristigu see ta hingeliselt ja kehaliselt. Hoidke, et ma Teile Teile raha jalgade ette ei wiska ja Teid siit wälja ei kihuta. Määrajaks olen mina ja mitte Teile, mõistate?"

Lange hüüdis wihaselt:

"Teie olete wäljapressija! Kes teab, mis Te muud weel olete!"

Merville mõttis taskust rahapaid.

"Küllalt! Siin on Teile raha ja . . ."

Kuid Hermann katkestas ta jutu:

"Mitte nii! Härra Lange on ärritatud. Teile peate teda wabandama. Palun hoidke raha omale. See on Teile oma. Ja nüüd nimetage hotell ja linn!"

Merville wiivitas.

"Kuni see mees siin minu wastas nii jutunud on . . ."

Hermann fundis:

"Härra Lange, ütelge härra parunile, et minu seletusega ühinege."

Kommissar mõtiskles.

"Wastutus langeb Teile, härra doktor."

"Jah, mina wotan wastutuse enese peale!"

"Ja kui härra prokurör meile raha pärast etteheiteid teeb?"

"Siis maksan selle oma taskust ja annan omale tagasi. Nüüd lõpetagem."

Merville pööras Hermannile poole:

"Teil on tähtis preili Osthovenit jälgida?"

"Ja muidugi. Palun, härra parun, andke meile teateid"

"Kõige pealt pean tolle härra peale," ta osutas Langele, "kindel olema. Sellepärast kirjutage mulle kirjalik tõendus, et olete mulle mingisuguse wõla tasuks annud 20.000 marka ja et see raha tõesti mulle kuulub. Sellele seletusele kirjutab härra detektiiv tunnistajana alla."

Lange hüüdis wihaselt: "Ei ialgi!"

Merville ütles karedalt:

"Teiega ma ei räägi. Teile wiibite minu toas. Ujan Teile siit silnapilt wälja, niipea kui weel tahtitu olete."

Lange hüüdis Hermannile:

"Seda Teile ei tee, härra doktor. Te näete ju, et tal waid rahaga tegemist on. See on kõige selle manööwri eesmärk! Mina saan teha . . ."

Merville ütles: "Loen kuni kolmkümmend. Kui ma selle aja sees Teist, härra doktor von Lunzen, seletust ei saa, saate raha tagasi ja lahute toast. Aga kohel! Üks, kaks, kolm, neli . . ."

Hermann kummardas paberi kohale, mille Merville talle ette lükanud. Ta sulg lendas. Merville luges:

"Kakskümmendkaks, kakskümmendkolm . . ."

Hermann andis Langele märku. See raputas pead.

"Kakskümmendkuus, kakskümmendseitse . . ."

Nüüd lõi Hermann wihaselt lauale.

"Kirjutage, härra Lange. Mina nõuan seda! Ja wastutan kõige eest!"

"Kakskümmendühelja . . ."

Lange kirjutas oma nime. Ta otsaesine oli punane.

"Kolmkümmend."

Merville mõttis lehe ja luges. Noogutas rahulolles.

"Ma tänan Teid, nu härrad. Ja nüüd märgige täpselt: Gemua, hotell Marino, tuba nr. 37."

9.

Lothar Osthoven astus majja, mis seisis Altmülleri tänawal nr. 43. Ta sammus maja korridorist läbi ja läks üle ruumika õue, millele kena muruplats, mis lilledega ehitud, lahke kuju andis. Nurgas liwahunnikus mängisid mõned lapsed. Raugemal seisis aiamaia, ja selles elas Hedwigi ema!

Lothar läks majaukse ette ja awas selle. Bahemat kätt korridoris luges ta ukjel filti:

„Julie Brandes.“ Ta helistas. Restis tüfikene aega, siis awanes uks. Ta waatas proua Brandesele näkku ja ehmatas.

Ruidas oli see proua viimase kolme nädala sees, mil ta teda enam polnud näinud, muutunud! Kui murelik, kui kurb oli ta nägu, kui kurnad ta silmad, kui halliks olid ta juuksed läinud.

Sügam kaastunne haaras teda. Ta pakkus lesele kätt.

„Armas proua Brandes, ma tulen jälle Teie juure. Kas ehk efsitan ma?“

„Oh ei,“ tõrjus see, „Teie mind ei efsita. Palun, astuge tuppa. Mul on kõik tööd laotile. Teen ju tikkimistööd, mis mulle tuuakse: peju, kleite jne. Palun!“

Ta awas ukse ja lastis külastaja tuppa, teda seal sohwal istet wõtta paludes. Ruid see tõrjus.

„Ei! Sinna istute Teie, proua Brandes! Wõi õigemini: me mahume seal mõlemad istuma. Mul on Teiega nimelt palju rääkida.“

Proua Brandes waatas talle kartlikult näkku.

„Hedwigi asjus? Aga mitte midagi head, efs ole nii?“

Pisarad tulid temale silma. Ruttu pühkis ta nad sealt.

„Wabandage, härra doktor. Teie olete minu tütre eest nii agarasti wälja astunud ja nüüd tulete siia. Siis ei tohi ma Teie nähes nutta.“

Lothar saatis ta õrnalt sohwa juure.

„Muidugi tohite mulle oma walu näidata. Sest Teie kurbus on ka minu kurbus. Nii, istume nüüd.“

Wiivitades istus proua Brandes tema kõrwale sohwale.

„Teie olete ju nii hea. Üksna teistsugune kui...“

Lothar noogutas.

„Jah. Rääkige edasi. Teistsugune kui profurör Dithoven, kes minu isa on. Proua Brandes, uskuge mind, olen õnnelik, et ma isast teistsugune olen. Tema jätab enese ise kõige paremast elus ilma. Sial ei saa temale osaks kõige ilusamat inimelus: rõõmu teist inimest aidata ja aidanud olla.“

Ta ohkas.

„Jumal paraku saab tihhti waid nii wähe aidata.“

Proua Brandes raputas pead.

„Teie aitate ju liig palju. Tema tahtis ju Hedwigit sunnitööle saata! Waest, waest last sunnitööle!“

Ta käed krampusid kokku.

„Tema polegi inimene, kel südant on. Selle asemel seisab tal kivi. Kiwine on ta süda. Ei, sellest ei maksa rääkida, härra doktor. Teie olete hea. Tulete nüüd isegi minu korterisse!“

Kindral **Bramwell Booth,**

Päästarmee senine 73. aastane juht. Kogu oma eluaja on mainitud kindral olnud tegew selles wäes: 1880. aastast alates tegutses ta staabi ülemana, oli oma isale esimeseks abiliseks ja 1912. aastast alates tema järeltulija päästewäe ülem juht. Wiimasel ajal oli ta üle poole aasta raskesti haige, millist olukorda kasutas kõrgem nõukogu, et kuulutada tema ametiwõimetuks ning wõtta temalt juhi õigused.

„Mind ajab Teie juure hoopis ifesugune asi. Ja ma olen õnnelik, et lord siin Teiega saan kõnelda. Seni olite Teie minu külaline, mitte külalinegi. Saime kokku minu töötoas. Teie kui waeze Hedwig Brandese ema ja mina kui tema kaitseja. Rääkisime ikka ainult tema kohuasjast ja sellest, kuidas teda aidata. Aga täna wiibin ma Teie juures ja nüüd räägime millestki muust. Proua Brandes, ma käisin eile Teie tütre juures. Rääkisin temaga veel lord.“

Proua Brandes waatas talle silma ja ta kartus tõusis.

„Weel lord. Ah, kas saadetakse ta nüüd siiski ära?“

Ta wärises. Lothar wõttis ta käest kinni.

„Jah! Aga julgust, proua Brandes. Ta saadetakse siit ära, aga ta läheb täis julgust ja lootust ilusama õnne peale Brückenausse.“

Täis kartust silmitses teda proua Brandes.

„Seal jutub ta alles öieti . . . See on ju karistusmaja?“

„Jah, aga ta jääb mahwaks. Ja meie wabastame ta ju ometi warsti. Teie ei tohi selles kahelda. See peab, peab meil õnnestuma!“

„Kolm aastat! Sa armas Jumal, kolm aastat ja süütult. See wiib inimese põhja. Ta sureb, sureb wanglas!“

„Ja peab elama ja ootama, kuni ta wabastame. Seejeda ootab weel õnnelik aeg!”

Proua Brandesi silmad olid täis hõrdust.

„Ünn? Teie räägite ju hästi, aga ünn? Õnnelikku tulewisku ei näe Hedwig iial. Kus peab ta selle leidma?”

„Siin, proua Brandes!”

„Siin? Aga, härra doktor, siin tunnewad teda ju kõik ja teawad, et ta wanglas on olnud. Maailm ei tunne halastust ega armu!”

„Hedwigist ei saa keegi paha rääkima. Selle eest hoolitsen mina. Häda sellele, kes temast paha ütleb. Proua Brandes, kas teate, kellel Teie Hedwig Brückenauße lähed?”

Teine waatas talle taipamatult otja. Lothari õnnelikud silmad olid temale mõistatuses.

„Proua Brandes, Hedwig lähed Brückenauße pruudino! Küüsiin eile Hedwigilt, kas ta mind piisutki wõib armastada ja kas ta tahab saada minu armajaks naiseks. Ja tema tahab, proua Brandes! Tema armastab mind samuti kui mina teda. Ja sellepärast tulid tana siia; tahan Teid paluda: usaldage oma Hedwig eluajaks mulle!”

Proua Brandes oli keeletu. Kartlikult waltis ta Lotharile.

„Ei, ei, see kõik oli waid unelm. Tema, tema, just tema poeg! Doktor Lothar Osthoven soowib waeft Hedwig Brandesi omale naiseks? Ei, ei.”

Ja jälle kuulis ta Lothari häält:

„Teie olete üllatatud! Ka Hedwig oli üllatatud, aga siis tundis ta, et mul kofimisega tõsi taga oli, ja ütles mulle wiimaks oneti, et temagi mind armastab. Ja seda ta mitte ainult ütles, waid ma tundsin seda ka. Minu ette ilmus tõde: Hedwig armastab mind. Nüüd on mul pruut, proua Brandes. Teie Hedwig on minu pruut ja mina tahan talle ralmistada õnne, mis kõik ta olemisku unustab. Proua Brandes, kas Teie mind ifka weel ei usku?”

Nüüd wajus waeft lese pea ta kae kohale longu. Järsk nutt pani ta kehja rappuma. Ta huuled puudutasid Lothari kätt.

Tõrjudes tõstis see ta pea üles.

„Mitte miil! Proua Brandes, kas ei anna Teie mulle oma Hedwigit heameelega naiseks?”

Kohmetult waatas teda leff.

„Mitte heameelega?”

„Olen ju profurör Osthoveni poeg!”

„Ei, Teie olete Lothar Osthoven. Ja hea inimene. . . Oh, kas on selline õnn wõimalik! Härra doktor, kui see on ainult kaastunne. . .”

Ta ei leidnud enam sõnu.

Lothar aga wastas:

„Kaastunne? Ei! Suur, südamlis armastus on see, mis mind Hedwigi juure tõmbab. Ja ma usun, Hedwig kuulub kõige oma südamega

minule. Meie saame mõlemad õnnelikuks. Ja Teie ühes meiega!”

Uuesti jäi leff usmatuks.

„Teie! Teie ja Hedwig!”

Ta ehmatas.

„Ja Teie isa? Seda ei tohi Teie temale iial ütelda. Tema lütkaks Teie enesest ära!”

Lothar naeratas.

„Ümber samuti rääkis Hedwig. Aga mina ei lasse isal oma õnne wõtta. Jah minu õnn! Hedwig saab, miipea kui ta wabaneb, minu naiseks. Ja häda sellele, kes temast siis lugu ei pea, kui ta juba on doktor Osthoveni proual!”

„Ja Teie panete kaalule oma olemise, oma seltskondliku lugupidamise, oma kogu tulewiku?”

„Ei! Siis on mul kõige enam waid juhus näha, millised wiletsad inimesed minu tutmus-ringkonnast lahkuvad. Aga jätame selle nüüd. Mõtleme waid peaaegale. Ütelge mulle, kas tunnete piisutki rõõmu, et Hedwig tahab minu naiseks saada, kas ma teda tohin Teie loaga oma pruudiks nimetada?”

Leff waatas jälle temale ja peen naeratus lehwis ta näost üle.

„Hedwig pruut! Teie pruut! Hedwig! Jah, kui Teie teda tahate. Kui Hedwig. . . Oh, waevalt jassan ma weel mõelda!”

Lothar wõttis ta kätest kinni.

„Siis tohin Teie ütelda ema?”

„Ema! Teie! Kas tohite? Kui ma. . . kui tahate, kui. . .”

„Ütelge mulle: kas usute mind? Kas usute, et mul on Hedwigi wastu ausad mõtted? Et ma Hedwigit tõesti armastan ja päewa igatsen, mil ta wõin omale naiseks wõtta? Kas usute seda?”

„Jah, seda ma usun! Teie ei waleta!”

Lothar wõttis ta ümbert kinni.

„Ja nüüd olen ma Teie poeg! Wõi ei, kas tohin Teie ütelda sina? Siis on Hedwigist lõbusam rääkida, kui üksiteisele sina ütleme. Ja ma tahan Hedwigist palju kuulda ja tihti siia tulla. Eks ole, me ütleme üksiteisele sina?”

Leff sõstistas:

„Sina! Sina, Lothar Osthoven! Sina, sind armastab minu Hedwig!”

Ta waatas unistades kaugele.

„Just et Teie, et sina. . .! Nüüd saab Hedwigist Osthoven! Osthoven! Ei!”

Jälle waatas ta Lotharile. See palus:

„Mitte enam kahelda! Nüüd jutusta mulle Hedwigist. On sul temast mõni pilt! Soowisin seda meeleldi omale!”

Proua Brandes naeratas.

„Ainult üks, kui ta oli 14 aastat wana!”

„Kahju! Aga jutusta temast midagi. Ja, eks ole, ma võin tihti tulla? Siin on Hedwig mulle lähedal, siin tunnen ma ta ligiolekut. Sõidan ka Brückenausage teda vaatama, kuigi seal temaga nelja silma all rääkimine raske on. Kirjutada tohin ma temale ainult kui kaitsja ja mitte kui peigmees. Muidu ei anta temale kirja kätte.“

Proua Brandese pea wajus rimmale.

„See on nii raske. Minult kuul kord tohin temale ja tema mulle kirjutada. Maailm on meist jäljetult lahutatud. Mulle on tehtud hirmsat ülekohtu.“

Ta surus käe südamele.

„Kui Teie, Lothar — kui sa kõik teaksid!“

„Mis kõik? On su elus veel muud walušid?“

„Walušid! Tema on mu terve elutee teinud lamatuse teeks! On mu ajanud waluteele! On tahtnud Hedwigit, mu nooremat last, hukutada. On mu süütu lapse kolmeks aastaks wanglasse wiinud!“

„Tema? Sa räägid minu isast? On ta sulle veel muud walu teinud? Millal, kuidas? Jutusta mulle nüüd kõik!“

„Gi, nüüd mittel! Hiljem!“

Ta waatas täis hirmu Lotharile.

„Mu Jumal! Kui see nüüd Hedwigi õme häwitab! Kui ja Hedwigiist loobud! Kui ta siis alles veel dieti õnnetiks saab! Mis pean ma tegema?“

„Mis sul on? Hedwigit ei lahuta minust keegi!“

„Gi keegi! Ja kui . . . kui sa kuuled . . . kui ma . . . kui ma sündmusi, mis . . .“

Ta ringutas käsi.

„Oh, kui ma sellest ometi ial midagi ei oleks teadnud! Oleksin ma kõik warem ütelnud! Aga nüüd! Kuidas võin ma seda nüüd! Gi tohi ju! Nüüd on Hedwigi wabastus kaalul. Nüüd tahan . . .“

Ta sirutas mõlemad käed Lotharile wastu.

„Kui midagi on, midagi, mida sa veel ei tea! Aga mitte midagi paha. Jumala eest mitte paha! Kui sa kord midagi kuuled. Täna ei taha ma sulle midagi enam ütelda. Eks ole, Hedwig ei tea ka midagi ja sina ei taju seda Hedwigile? Kui ta sind armastab, kui ta alati sinule mõtleb, kui sinu armastus talle ainsaks toeks on, kui õnn sinu kõrwal teda jalul hoiab, ta sureks, kui kord wabaneb ja sina temast lahutaksid!“

Lothar hoidis ta kätest kinni ja silmitses teda imestades.

„Ma ei saa sinust aru. Mis see ometi on? Mis sul on? On see midagi, mis sind puudutab?“

„Dieta puudutab see Hedwigit.“

„Üks kõik, paha see ju ei ole. Kuidas mõitki midagi paha Hedwigit puudutada. Ugu see mis on. Mina Hedwigiist ei loobu. Seda tõotan sulle.“

Proua Brandes noogutas.

„Ma usun sind. Sind võib usaldada. Kui ma warem oleksin aimanud, et sa Hedwigit..“

„Jäta kõhklemine,“ palus Lothar. „Mõtleme nüüd ainult Hedwigile. Näita mulle ta tuba. Tahan näha, kus ta elas!“

Wäsimult sammus proua Brandes pahemale poole ukse juure.

„Meil pole palju ruumi. Siin toateses magas Hedwig.“

Lothar astus sinna sisse. Lihne oli wäike tuba, aga puhas ja väikesepaisne. Ta seisatas woodi kõrwal ja silitas käega walget lõundit: „Hedwig!“ Ja tibe tunne tõusis talle kõrri.

Kõwal madratsil magas neiu. Waesuses!

Ta käed tõmbusid rusikaks.

„Isa oli süüdi! Kihutas süüdistusele. Gi kuulnud poja palwet asja meesti arutada. Nägi Hedwigis roimarit, juba nooruses hukumut, keda waja oli kahjutuks teha!“

Proua Brandes ei effitanud ta mõtteid. Wiimaks toibus ta. Nüüd see ei aidanud. Edasi waadata — see oli nüüd wajalikum.

Seinal oli paar pilti. Lothar waatas neid. „On need Hedwigi wenna! Sinu pojad?“

„Jah. See seal on Walter.“

„Kõige wanem?“

„Jah, mu kõige wanem laps. Aga . . .“

Lothar waatles teda küsimalt. Proua Brandese pea wajus norgu. Kerge puna-tõusis ta põskedesse.

„Pean sulle kõik ütleva. Sul kui Hedwigi peigmehel on selleks õigus. Lothar, minu wanaema poja nimi ei ole mitte Brandes. Tema nimi on Walter Schumann. See on minu neiu-nimi. Mina . . . Tema on . . .“

Ta lõi käed näo ette.

„Bidin ennast ju . . .“

Ta lastis käed wajuda ja waatas Lotharile otja.

„Aga ma polnud fergemeelne. Minu Walteri isaga kihlatud. Alles hiljem märkasin ma, et ta enese minuga oli kihlanud waid filmapettek, et . . . Hiljem tähistas ta kihluse . . . Ja jättis mu maha. . .“

Lothar hüüdis ärewalt:

„Minult südametunnistuse ja südametu inimene võib feda teha. Kas kuulsid last hiljem veel midagi?“

Proua Brandes hoidis oma pilgu tema eest kõrwale.

„Jah enam kui palju. See oli waid esimene walu, mis ta mulle walmistas.“ (Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Laewal.

Londonist New Yorki sõites palus härra Knorke sõbrad enesele külla. Wahuwiin woolas ojana ja lahke peremees jõi ise mitte just kõige vähem.

Järgmisel hommikul wiibis üks pidutsejaist juba warakult laewalael, kui steward temale lähenes ja teda palus härra Knorke juure kabiini minna.

Jõudes kabiini, leidis noormees härra Knorke kahwatult woodist, pea seotud.

Küsimusele, kuidas käsi käib, wastas woodislamaja wäsinult:

„Suurepäraselt! Mul on peaaegu kõik weel mees, ainult selle olen unustanud: Kes maksis autojuhile kodusõiduraha?“

Habemeajaja juures.

„Nüüd olete mind juba kolmatkorda lõiganud. Palun andke mulle nüüd wiimaks ka nuga, et ma ennast saaksin kaitsta!“

*

Sa armasta weel kuni wõid
ja kuni armastust weel sul —
küll tuleb tund, küll tuleb tund,
mil kurtes seisad kalmistul!

Naise kümme soowi mehele.

1. Ära lahku majast ilma mulle ütlemata, kuhu sa lähed.

2. Ära laida mind wõõraste kuuldes.

3. Hoiu minu poole kuni teised meie juures on, ka kui mul õigus ei ole.

4. Ütle mulle kõik, mis sul ütelda on, lahkesti.

5. Ära süüdistata mind kõiges, mis majas sünnib.

6. Ära lase ennast ilmaaegu oodata, waid teata mulle, kui sa hiljem koju tuled.

7. Ole minu wastu sama lahke kui teenijate ja ametiwendade wastu.

8. Luba, et midagi ostan ja lõbu otsin, kui see mulle rõõmu teeb.

9. Jää minu wastu wiisakaks, kui olemegi juba mitu aastat abielus.

10. Pühenda mulle pisutki oma wabast ajast; siis tean ma, et ma sulle tähendan puhkust ja meelelahutust.

Mehe kümme soowi naisele.

1. Tee enda minulegi ilusaks ja mitte ainult külalistele.

2. Ära wõta mind wastutusele, kui sinu sõbrannade käsi paremini käib kui sinul.

3. Ära hoiu kõiki ilusaid asju, mis ma majapidamise tarwis olen ostnud, wõõraste jaoks.

4. Waata oma perenaisekohusele sama tõsiselt kui mina oma peremehekohusele.

5. Kanna hoolt, et söök minu kojutulekuks walmis on. Tühi kõht on paha tuju tekitaja.

6. Usalda oma mured ainult mulle, mitte aga ära awalda neid oma sõbrannadele.

7. Ärgu olgu sul ial saladust wõõraste inimestega ja sugulastega oma mehe wastu. Sinu mees on sinu parim sõber.

8. Ära hoiu majariistu ning surnuid asju enam kui oma mehe närwe. Sinu meest ei saa asendada.

9. Tõuse hommikul, et walmis oleksid, enne kui mina majast lahkun. Tahan hommikul oma naiseaga eksitamatult mõne sõna rääkida.

10. Ära lase ennast wihas ajada inetuid ja haawawaid sõnu ütlemata.

Olen süüdlane.

Need on wõib olla kõige raskemad sõnad meie keeles. Mõni inimene ei õpi neid kogu elu jooksul ütlemata.

Ja ometi saab palju asju paremaks, muutub palju asju kergemaks, kui seda ütelda osatakse.

Anna andeks, olen süüdlane! — kui kergesti wõib see lühike lause tüli abielurahwa wahel juba idus lämmitada, isegi kui ka teine ennast ei tea täitsa süütu olewat.

Muidugi, teiste peale süü weeretamine on ju kergem ja mõnusam.

Äga ilusam, inimlikum, kõige pealt aga õnustusrikkam on mõõnda, et sa ise oled eksinud.

Esiwanemad.

„On Teil mõni kuulus esiwanem?“

„On. Üks minu esiwanemaid oli kuulus admiral, kes kogu maailma laewastikku juhtis.“

„Wõimatu! Mis ta nimi oli?“

„Noa.“

Lapsesuu.

„Ütle, ema, mis teeb tuul siis, kui ta ei puhu?“

TELLIMISE HINNAD:		WÄLISMAILE:			
Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/1 aastas	Kr. 10.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 4.—	1 „ (2 nr.nr.)	„ —.80	1/2 „	„ 5.—
1/4 „ aast. (6 nr.nr.)	„ 2.25	Üksiknumber	„ —.40	1/4 „	„ 2.50

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Rakwerest: Harry Kängsepp, Feliz Tenneberg.

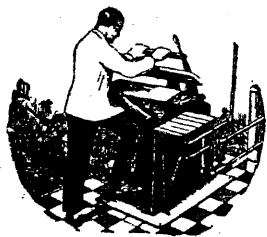
Jõhwist: Adele Külmallik, Olga Tamm.

Tapalt: H. Beckmann, Al. Järmut, A. Ott
Aserist: E. Weber. **Nõmmelt:** Alide Kettmann, Elly Kettmann, Al. Pedaja, E. Riisman-
del, Simm, K. Tober, A. Wait. **Jänedalt:** A. Abjan, Ida A-n, Jaan Ennokson, Arnold H., G. Kokaselts, Joh. Remlik, Aug. T. **Lohtsest:** Miina Abjan, Helene Tamberg, Oskar Tamberg.
Amblast: Rudolf Tiismann, Juuli Tiismann.
Aegwihust: Alfred Kokaselts, M. Kütt, Anete Lees, Ed. Lest, J. Lipping, Hans Lees, T. Tamp-

son, Marta Tamberg. **Kõhrast:** Pauline Ewardow, Joh. Ewardow. **Räpinast:** Linda Laar.
Rõngust: Hilda Reemann, Ernst Tobber. **Kli-
ust:** Maria Rooberg, Arthur Tamberg, Heinrich Tamberg. **Sindist:** J. Kask.

Neist võitsid loosimisel: 1) 1 paar ulske — **Max Raudith**, Tallinnast, Weizenbergi tän. 10-a.; 2) Pedro Krusten „Südamerahu — **Harry Kängsepp**, Rakwerest, Tööstuse tän. 14; 3) Eino Leino „Päew Helsingis — **Arnold Raudjalg**, Tartust, Karlova tän. 105—3.

„Romaani“ talitus.

Riiete keemiline puhastuse ja kiirpressimise tööstus

„VESTA“

NIGULISTE TÄN., 6 (apteegi vastu). Telefon 13-47.

Meeste- ja naisteriiete: ülikondade, kostüümide, palitute jne. kiirpressimine ja puhastamine igasugu plekkidest.

Riiete parandus.

Ülikonna pressimine 15 min. jooksul.

Kohal pressijaile ootamiseks eriruum.

Aratoomine ja kojusaatmine tasuta.

Ootavad hinnad.

Pildiajakiri „Romaan“,

mis ilmub juba kaheksandat aastat, seisab oma juttude hea waliku tagajärjel lugejate hulga poolest Eesti ajakirjadest esimeses reas.

„Romaan“

awaldab rahwuswahelises walikus ainult häid ja laiale rahwahulgale meeldiwaid romaane, jutustusi, novelle ja luulet.

Rohkesti pilte. Hindmõistatus.

Tellimine 1929. aastal kestab edasi. „Romaan“ mak-
sab aastas 7.50 — ½ aastas 4 kr. ¼ aastas 2.25 senti.

Suured kingitused

„Kaitse Kodu!“ tellijaile

Jälle teeb „Kaitse Kodu!“ oma lugejaile suure uue-aasta kingi: kõikide 1929 **aastatellijate** wahel, kes oma tellimise andnud ja **maksnud** Kr. 6.— kuni **15. weebruarini** s. a.

„Kaitse Kodu!“ talitusse,

TALLINN, Kaarli 8, tel. 3-70,

loositakse weebruari lõpul wälja järgmised wäärtuslikud asjad:

- 1) Jalgratas**
- 2) kohwer-gramofon**
- 3) Jahipüss**
- 4) paar häid suuski**
- 5) wäiksekaliibriline wintpüss.**

Tellimisraha wõib tasuda „Kaitse Kodu!“ arwele igasse postiasutusse, lähemasse pangaasutusse, igale Kaitseliidu üksuse päälikule ja Naiskodukaitse üksuse juhatuse liikmele.

Andke aegsasti tellimine, kui tahate omandada wäärtusliku kingituse.

